

HAVØRNA

Organ for Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland

Årgang 22 – 2011

HAVØRNA

nr. 22

Styre for NOF avd. Nordland:

Leder: Atle Ivar Olsen, Skogsøy, 8700 Nesna
Tlf.: 952 79 482, e-post: atle.i.olsen@c2i.net

Styremedl.: Arne Engås, Sankthansveien 60, 8614 Mo i Rana
Tlf. 992 40 713, e-post: a-engas@online.no

Anette Jensen, Skarstein, 8485 Dverberg
Tlf. 909 37 123, e-post: ane_jen@yahoo.no

Lokallagsadresser:

Bodø Thor Edgar Kristiansen, Hellåsvn. 5B, 8011 Bodø
e-post: thor-ek@online.no

Lofoten Johan Sirnes, Ramsvikvn. 267, 8370 Leknes
e-post: johan.sirnes@nfk.no

Nesna og omegn Siw-Elin Eidissen, Strandvegen 19, 8700 Nesna
e-post: siwelin@yahoo.no

Rana Per Ole Syvertsen, NOF Rana, pb.1301, 8602 Mo i Rana
e-post: per.ole.syvertsen@helgelandmuseum.no

Sør-Salten Jan Inge Karlsen, 8149 Neverdal
e-post: jikarls@online.no

Vesterålen Iris Berg, Sjøveien 15, 8430 Myre
e-post: irisberg61@yahoo.no

Mangeårig leder av Ofoten lokallag, Harry Ødegård, gikk bort i august i år, og lokallaget er for tiden uten aktivitet.

Redaktører for Havørna nr. 22:

John Stenersen,
Dreyersgt.1, 8312 Henningsvær
e-post: john@tringa.no

Per Ole Syvertsen,
NOF Rana, pb.1301, 8602 Mo i Rana
e-post: per.ole.syvertsen@helgelandmuseum.no

Leder

Sleneset og hubro

Den 26. september kom meldingen fra NVE som vi hadde ventet og håpet på, konsesjonssøknaden om å få bygge vindkraftverk ved Sleneset var avslått! Meget gledelig, og det eneste fornuftige i denne saken. Interessant nok så har NVE lagt avgjørende vekt på høye samfunnsøkonomiske kostnader og store inngrep forbundet med nødvendige infrastrukturtiltak, samt en svært kostbar nettilknytning. Det er bare nevnt at området er internasjonalt viktig for hubro. Jeg velger å tolke det slik at det var mange og tungtveiende nok grunner til å avslå søknaden selv uten å måtte vektlegge det viktigste argumentet som jo er den unike bestanden av hubro i området! Sørgelig nok har utbyggerne ikke gitt opp å få rasert området, så de har anket saken inn til OED for sluttbehandling. Egentlig ikke overraskende da det vel aldri skjer at en utbygger godtar et avslag fra NVE, men NOF forventer at OED opprettholder vedtaket slik at denne saken blir avsluttet for alltid. Men hubroen sliter uansett om Sleneset-området ser ut til å være

berget. Neste år, 2012, er det siste i en landsomfattende kartlegging av hubrobestanden. Den har forsvunnet fra mange tidligere hekkeplasser, og kanskje spesielt i innlandet. Vi har ikke så veldig god kjennskap til statusen for arten i Nordland fylke heller, utenom for noen få områder på kysten slik som ved Sleneset, så jeg håper at flere vil ta utfordringen og dra ut og sjekke gamle lokaliteter, og lete og lytte etter nye. En god ide er å snakke med eldre folk for å finne ut hvor den fantes tidligere, og om de har hørt den de siste årene? Jeg viser til oppropet et annet sted i bladet samt tidligere informasjon jeg har sendt ut til lokallagene, samt at det ligger mye om hubroen på NOF sentralt sine sider (www.birdlife.no, søk på hubro). Minner til slutt om at vipa er årets fugl i 2012 og også der finner man informasjon på NOFs nettsider, så dette er to arter man kan ha litt spesiell fokus på i året som kommer!

Atle Ivar Olsen
Leder NOF Nordland

Forside: Stormsvalde ved Skomvær, Røst Foto: John Stenersen

Hekkende lom i Lofoten

av Harald Våge

Tidlig på 2000-tallet var det planer om en vindmøllepark på Gimsøya. I den forbindelse fikk NOF Vestvågøy lokallag (nå Lofoten) tilskudd fra Fylkesmannen for å registrere hekkende lom – ikke bare på Gimsøya, men i alle de fire store Lofotkommunene.

Tellingene ble gjennomført i tre-årsperioden 2005-2007. Målet var å undersøke flest mulig av vannene i kommunene Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan. Den delen av Hadsel kommune som ligger på Austvågøya ble også talt. Store avstander gjorde at vann som lå lengre borte fra kjørbare vei enn ca. to timers gange, ikke ble besøkt. Dette gjaldt en del vann sør og vest i Moskenes samt noen få i kommunene Flakstad og Vågan. I Vestvågøy ble alle vann undersøkt minst en

gang i treårsperioden.

Metodikken gikk ut på å besøke vannene i siste halvdel av mai. Vann uten lom ble ikke besøkt senere i sesongen, mens vann med lom ble besøkt senere på sommeren for å undersøke hekkesuksess. Vann som åpenbart ikke hadde de biotopkvaliteter som lommene krever, ble kun besøkt en gang i treårsperioden. Resultatene er sammenfattet i tabellene på neste side.

Storlom på Gimsøya. Foto: Harald Våge

RESULTATER:

SMÅLOM (2005/2006/2007 = antall ulike vann totalt)		
Kommune	Vann med fugler	herav hekking/hekkeforsøk
Moskenes	1/0/1 = 2	0/0/0 = 0
Flakstad	0/0/2 = 2	0/0/1 = 1
Vestvågøy	6/6/7 = 9	1/2/2 = 3
Vågan/Gimsøya	3/0/1 = 3	0/0/0 = 0
Vågan/Austvågøydel	1/1/1 = 1	1/1/1 = 1
Hadsel/Austvågøydel	2/2/2 = 2	1/1/1 = 1

STORLOM (2005/2006/2007 = antall ulike vann totalt)		
Kommune	Vann med fugler	herav hekking/hekke-
Moskenes	0/0/1 = 1	0/0/0 = 0
Flakstad	0/0/0 = 0	0/0/0 = 0
Vestvågøy	13/14/13 = 19	7/1/4 = 9
Vågan/Gimsøya	5/4/4 = 5	3/3/1 = 3
Vågan/Austvågøydel	11/7/8 = 11	7/3/5 = 7
Hadsel/Austvågøydel	3/3/3 = 3	2/2/2 = 3

ÅRENE ETTER 2007

SMÅLOM

Da vi talte lom i perioden 2005-2007 var «magefølelsen» (basert på kunnskap fra tidligere år) at antall hekkende smålom var unormalt lavt. Dette er noe vi har fått bekreftet i ettertid. Vi har funnet flere nye hekkelokaliteter (gjelder både vann som ble besøkt i 2005-2007 og vann som ikke ble besøkt), samt at smålommen i senere år også har tatt i bruk gamle lokaliteter. I Moskenes er det registrert to par (på lokaliteter som ikke ble undersøkt av oss). I Flakstad er det tre par (inkl. ett på lokalitet som ikke ble

undersøkt av oss). I Vestvågøy har det de siste årene hekket et par nær flyplassen. På Gimsøya ble det overraskende ikke funnet et eneste hekkende par da vi talte, men arten er nå tilbake med to hekkende par på gamle lokaliteter. Det er også funnet ett nytt par i «rest-Vågan» og ett i «LofotHadsel».

STORLOM

I perioden 2005-2007 var Gårdsvatnet på Grundstad i Vestvågøy kommune nesten «ødelagt» av «søppelmåser» som kom fra fyllingen på Haugen. Nesten 1000 store

måser var til tider å se i vannet. Et par storlom hekket her i 2005, men måtte gi tapt både i 2006 og 2007. Nå er imidlertid forholdene på Haugen blitt betydelig bedre. Storlommen er tilbake. Ellers på Vestvågøy er det funnet storlom med unger i et vann der hekking ikke er registrert tidligere. Vi

har fortsatt ingen indikasjoner på hekking av storlom i de to vestlige kommunene.

Vannet ved Hovsund på Gimsøya er sannsynligvis den beste hekkelokaliteten i hele det undersøkte området. Hvert eneste år er det blitt produsert en eller to unger her.

Antall vann der hekking/hekkeforsøk er gjennomført etter 2004. (Nesten uten unntak minst ett år med vellykket hekking.)

Kommune	Smålom	Storlom
Moskenes	2	0
Flakstad	3	0
Vestvågøy	4	10
Vågan/Gimsøya	2	3
Vågan/Austvågøydel	2	7
Hadsel/Austvågøydel	3	3
	= 16	= 23

Smålom på reir, Vestvågøy. Foto: Harald Våge

Gjester fra storhavet

av John Stenersen

Å se etter sjøfugl på åpent hav er spennende, særlig når man befinner seg i områder der mer eksotiske arter opptrer regelmessig.

I sommer fikk Steve Baines og jeg realisert en plan vi lenge har snakket om, nemlig å dra ut på havet utenfor Røst på jakt etter mindre vanlige sjøfugler. Kvelden 15.juli la vi forventningsfulle ut med kurs mot fiskebankene utenfor Skomvær med dertil egnet åte for pelagiske sjøfuglarter.

Forberedelsene besto i å finhakke torskelever, som så ble frosset inn i en kube på 15-20 liter. Gjennom leveren kveilet vi enden av et tau, slik at den innfrosne blokken fikk en tamp på ca. fem meter.

Erfaringen fra mange fisketurer i området har lært oss at arter som havhest og havsvaler ikke er vonde å be om man har litt fiskelever å by på. Men hva med havsvalens større og langt sjeldnere slektning stormsvalen? Og kunne vi være så heldige å få lirer på kloss hold?

Vel ute forbi Skomvær fyr, en god time ut fra Røstlandet, var det på tide å sjøsette leverblokka, som ble fortøyd bak båten, og gjøre klar kameraene. Det er god strøm i området, og etter hvert som vi drev dannet det seg en tynn film av leverolje på vannet. Dette var som en magnet på havsvalene, som straks begynte å sverme rundt båten.

Blokken med frosset torskelever var populær blant havhestene. I horisonten skimtes Skomvær fyr og fuglefjellen på Røst. Foto: John Stenersen

Det tok ikke lang tid før vi kunne fastslå at prosjektet var en suksess! Etter få minutter dukket en havlire opp; den sirklet rundt båten på sine lange, smale vinger. Lirer er jo noe vi som oftest ser på langt hold under litt tøffe værforhold, når de danser mellom bølgetoppene i kulingen. Men å

Havsvale er ikke seine om å finne fram til levera. Foto: John Stenersen

få havlira på kloss hold i det myke, varme kveldslyset, var en helt ny opplevelse.

Like etter viste de første stormsvale seg. Det kan være en utfordring å skille ut en stormsvale blant et hundretalls havsvale, men når man får den på nært hold, fremstår den som en fugl med ganske andre proporsjoner, langvinget og elegant! De lyse dekkfjærene som danner en tydelig diagonal stripe på oversiden av hver vinge er et godt kjennetegn, mens den kløftede halen kan være vanskelig å se i felt.

Selve leverblokken fikk etter hvert tøff medfart av aggressive havhester, som ikke var det minste engstelige for å svømme helt opp til båten. Og etter et par timer var blokka kraftig redusert, før tauet slapp taket og restene av leveren fløt av sted. Da hadde vi hatt besøk av havsule, tyvjo, storjo, krykkjer, gråmåker og svartbak,

Havlira er en art man sjelden får studert på kloss hold. Foto: John Stenersen

Øverst fra v.: Havsule, tyvjo, storjo og havsvale. Foto: John Stenersen

i tillegg til et hundretalls havsvale og havhest, anslagsvis ti stormsvale og den nevnte havlira. Det hele badet i vakker lav

kveldssol med Skomvær fyr og Røstøyene som bakteppe i horisonten.

Stormsvale i vakker kveldssol. Foto: John Stenersen

Tellingene av mytende grågjess i Vega kommune

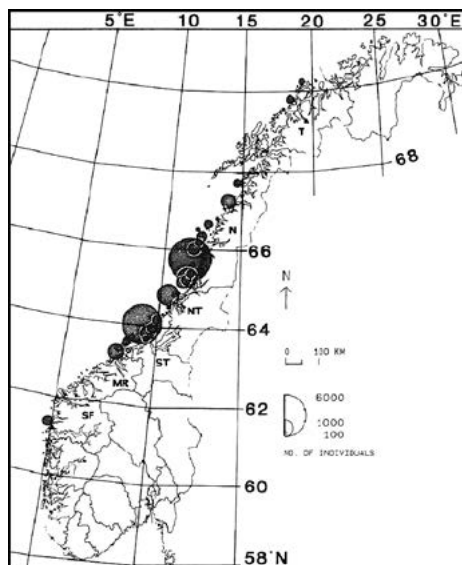
av Arne Follestad

NINA, Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim. E-post: arne.follestad@nina.no

Tellingene siden 1960-tallet har vist at Vega er og lenge har vært et svært viktig område for mytende grågjess. Rundt 1990 var det på det meste mer enn 6000 mytende grågjess i Vega kommune, mens det nå er rundt 4000. Dette er store tall, og langt over det antall ikke-hekkende individer som kan rekrutteres fra den lokale hekkebestanden. Hvor kommer mytegjessene i Vega fra, og hvorfor har antallet variert slik det har gjort? Det store antallet gir flere forvaltningsmessige utfordringer knyttet til beiteskader, skadefelling og jakt.

Grågåsa har siden 1960-tallet hatt en formidabel vekst flere steder i Norge. Det var ikke mange par i Norge etter siste verdenskrig, da grågåsa var en kjærkommen mulighet for mange til å skaffe seg egg eller ferskt kjøtt. Flere har fortalt at hvis de som unger på 1960-tallet fant et gåsereir eller to, sprang de hjem for å fortelle om dette. Den som leser Haftorns bok «Norges Fugler» fra 1971, ser at på Helgelandskysten er grågåsa nevnt med at den «ruger her og der i den ytre skjærgården». Situasjonen er en helt annen nå!

Som en del av bestandsovervåkingen av grågås i Norge, er det gjennomført regelmessige tellinger av fjærfellende - eller mytende - ikke-hekkende grågjess langs deler av norskekysten. Tidligere er tellingene presentert fra Møre og Romsdal (Follestad 2010). På Helgelandskysten er mytebestanden noen år talt fra fylkesgrensa i sør til Åsvær (Dønna) i nord, men ofte har værforholdene og begrensede midler medført at bare deler av området har blitt dekket. Flere år er det bare Vega som er talt. Her presenteres resultatene fra Vega, senere kan det være aktuelt å presentere resultatene også for resten av Helgelandskysten.

Figur 1. Fordeling av mytende grågås i Norge rundt 1985-1986 (fra Follestad m.fl. 1988). I store trekk er fordelingen på Helgelandskysten den samme også i dag, men i Vikna er det nesten ingen mytegjess igjen.

Etter tellingene langs deler av kysten i 1985/86 ble mytebestanden av grågås i Norge anslått til ca. 22.000, hvorav de aller fleste syntes å være samlet mellom Smøla

og Vega (figur 1). Av disse var hele 6000 i Vega kommune (estimert antall), og i underkant av 2500 i de andre kommunene fra Bindal i sør til Dønna i nord. Hvis en her også tar med Vikna, som den gang huset 1-2000 mytende grågjess og Leka med 500, var det samlet i størrelsesorden 10.000-11.000 mytende grågjess i dette området.

Resultatene som presenteres i denne artikkelen er ikke ferdig analysert, verken hva angår tellingene eller andre resultater. Tellingene bør bl.a. ses i sammenheng med tellingene i andre fylker. Men de presenteres likevel her for å formidle resultatene av mange års overvåking, og ikke minst for å gjøre leserne oppmerksomme på faktorer som kan være viktige å forholde seg til når en skal forvalte grågåsa. Det kan også være nyttig for fuglefolk å vite hvilke hensyn en må ta hvis en skal oppholde seg i gjessenes myteområder i den tida de er sårbare for forstyrrelser.

Hva er mytende grågås?

De fleste fugler skifter vingefjærene gradvis og beholder hele tida evnen til å fly. Andefuglene derimot myter alle de store vingefjærene samtidig. Dermed er de ikke i stand til å fly i en periode på 3-4 uker mens de nye fjærene vokser ut (se foto). Det er viktig å skille mellom to «typer» mytende grågås:

- *Hekkende gjess.* Dette er voksne gjess med unger, som myter på eller tett ved hekkelokaliteten. De gjør dette når ungene har blitt noen uker gamle, og de timer fjærskiftet slik at de blir flygedyktige omtrent samtidig med ungene. I denne perioden kan familiene, eller kullene, være sky og noen ganger også vanskelig å få øye på.

- *Mytende gjess.* Her snakker vi som regel om flokker av ikke-hekkende gjess, selv om navnebruken er litt misvisende ettersom også hekkefuglene myter. Mens hekkende gjess oppholder seg nær hekkestedet hele sommeren, samles de ikke-hekkende fuglene ofte i spesielle områder for å gjennomføre sitt fjærskifte. Slike områder kan noen gjess finne i nærheten av hekkeområdet, mens andre kan trekke langt av gårde. Flokkene er sammensatt av ikke kjønnsmodne ungfugler (1-2 år) og eldre gjess. Disse har enten ikke hekket eller har mislyktes med hekkingen så tidlig at de har kunnet slå seg sammen med ungfuglene før de trekker til myteområdene.

Vinge av mytende grågås der svingfjærene er felt samtidig og nye er i ferd med å vokse ut. De synes som korte blålige «pinner». Fjærene er beskyttet av ei hornhylse og er blodfylte. Navnet «sårvinga gås», som lokalt brukes om mytende gjess, skyldes blodsølet som oppstår hvis en av disse fjærpinnene skades (foto: Tycho Anker-Nilssen).

Mytegjessene reagerer på forstyrrelser eller farer ved å trekke mot åpent hav, der sjøen gjerne er dypere og mer urolig enn mellom holmene. Gjessene har ofte et døgntrekk

fra beiteplassene som benyttes mest på nattestid, til hvileplasser på mindre holmer eller skjær lenger ut mot åpen sjø. Da kan de lettere unnsnippe forfølgere ved å dykke hvis de blir for nærgående.

Hvordan telles mytegjessene?

Det kan være vanskelig å oppdage mytende gjess hvis en ikke vet hvor sky og forsiktige de kan være. Da kan en uerfaren observatør helt overse selv store flokker med mytende gjess hvis det går litt tid før han begynner å se seg rundt. Da kan gjessene ha svømt langt ut på sjøen, og med litt urolig sjø kan de da være vanskelige å oppdage, i alle fall uten teleskop!

De første årene ble mytende gjess talt opp ved at observatøren gikk i land på utvalgte tellepunkter som ga god oversikt over nærliggende sjøområder. Flokkene med mytegjess kunne da telles etter hvert som de trakk ut mot åpen sjø. Senere gikk vi over til å telle fra småfly, og da rekker normalt ikke gjessene å svømme ut fra holmene de oppholder seg på. Faktisk kan de være påfallende lite redd for flyet og stå lenge på holmen, før de rolig legger seg på sjøen. Noen unntak for dette finnes, som når vi teller på dager med havblikk. Da kan gjessene allerede ha trukket langt ut før vi kommer, for på denne måten å unngå forfølgelse nærmere land. De beste telleforholdene fra fly er derfor dager med noe vind og bølger, slik at gjessene holder seg på eller ved holmene.

Mange små flokker telles eller anslås fra flyet, mens en del store flokker kan fotograferes og senere telles på bildene. Med en del trening og erfaring blir det ikke store feil i anslagene. Alle tellinger

fra fly er utført av samme person, slik at eventuelle feil i estimatene burde være like store fra år til år.

Mytebestanden i Vega kommune

Bakgrunnen for at Vega ble åsted for Hjalmar Munthe-Kaas Lunds ringmerkingsinnsats på 1960-tallet og en vesentlig del av NINAs halsmerking fra 1986, var de store flokkene av mytende (fjærfellende) grågjess som samlet seg i ytterområdene av kommunen fra midten av juni til midten av juli. Mytende grågjess fantes - og finnes - også i områder sør og nord for Vega, men ikke i slike antall som i Vega.

I værene kan vi finne både hekkende og mytende gjess i så og si de samme områdene, men likevel møtes de relativt sjelden. Der kullene ofte er å finne inne blant holmene sentralt i været, holder mytegjessene seg i ytterkantene. Hvis kullene må rømme unna mennesker eller ørn, kan de legge seg i skjul bak en holme, eller de kan gjemme seg i vegetasjonen på land. Mytegjessene, derimot, rømmer nesten bestandig mot åpent hav, der det vil være vanskelig å fange dem. På dypt vatn med mørk sjø og litt havdønning, kan de fort stikke seg vekk.

Gjessene dykker overraskende godt når det er alternativet for å unnsnippe en forfølger, og ofte dykker de da så dypt at de «forsvinner» i dypet. Her er den litt kjedelige, grå fjærdrakten en god kamuflasje! Da kan de dykke både dypt og svømme langt vekk fra stedet de dykket på. Med noen småkrusninger på overflata er de da svært vanskelige å oppdage når de kommer opp til overflata igjen, før de etter bare noen sekunder igjen dukker under og svømmer enda lenger unna.

RESULTATER

Utviklingen i mytebestanden

Resultatene foreligger i detaljerte tabeller, lokalitet for lokalitet, men det har liten hensikt å vise disse her. Den viktigste grunnen for det er at gjessene kan bevege seg mye innenfor et gitt område, og det kan derfor være ganske tilfeldig akkurat hvor gjessene blir observert den ene dagen tellingene blir gjennomført. For å kunne presentere resultatene på en lettfattelig måte, er resultatene summert innenfor fire områder i Vega kommune, jf. kart i figur 2.

Figur 2. Områdeinndeling for tellinger av mytende grågjess i Vega kommune:

Sør: Gåsflesa - Brakene

Midt: Hysvær - Nordvær/Skorrholmen

Nord: Veddesøya - Lånan

Flesene: Slibraken (Herøy) - Flesene

Før 1990

Lund (1971) oppgir en mytebestand på 2000 individer på den tida han og lokale medhjelpere ringmerket grågjess på 1960-

tallet, men han angir ikke noen fordeling av dem innen kommunen, eller om antallet gjelder for hele Vega kommune. De aller fleste gjessene ble imidlertid merket i sørlige deler av Vega. Likevel, i forhold til størrelsen på grågåsbestanden på den tida, var nok 2000 individer et stort antall, særlig dersom en i tillegg antar at det er et minimumstall for hele kommunen.

I 1977-1978 gjennomførte Johan Antonsen sine første tellinger av mytende grågjess, ved å gå i land på utvalgte utkikkspunkter som ga god oversikt over store sjøområder. Hele kommunen ble ikke dekket de to årene, men ved å kombinere dem kan vi anslå antallet til et sted mellom 3000 og 3500. I 1981-1982 kan vi på samme måte anslå at antallet trolig var rundt 4000.

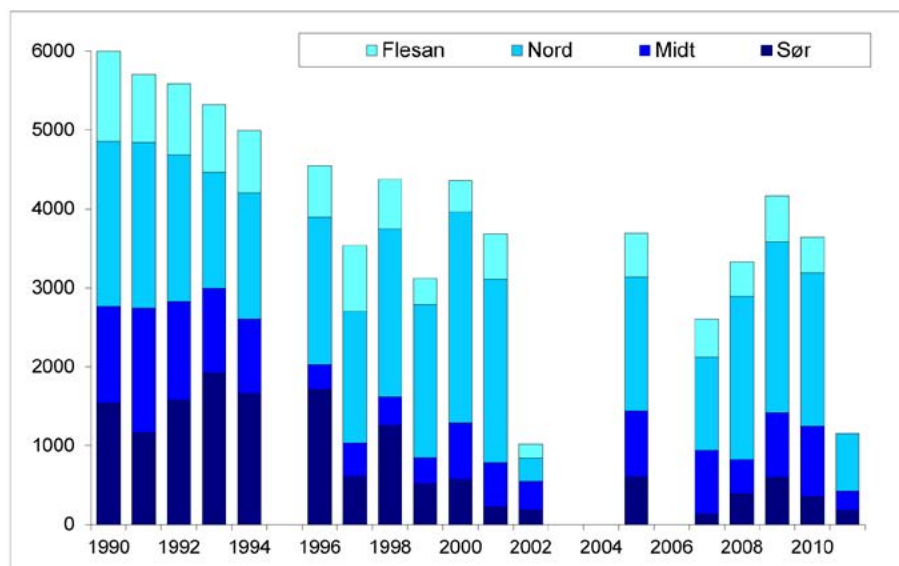
Noen år senere, i 1986-1987, hadde antallet økt ytterligere til 4500-5000, kanskje nærmere 5000. Tellingene i sørlige områder ble imidlertid noen ganger utført så sent (etter 20. juli) at noen mytende gjess kan ha trukket ut av området.

Etter 1990

Fra og med 1990 er alle tellinger i Vega utført fra småfly. Resultatene fra disse tellingene er gitt i figur 3.

Oppsummering mytebestand

Samlet kan bestandsutviklingen summeres som i tabell 1. Bestanden var på et relativt høyt nivå allerede på 1960-tallet, med minimum 2000 individer. På det meste ble det i 1990 talt om lag 6000 mytende gjess i Vega, men fordi noen tellinger ble gjort etter 20. juli, er det godt mulig at antallet kan ha vært enda større. Men etter toppen

Figur 3. Utviklingen av mytebestanden i Vega etter 1990, da hele kommunen første gang ble talt fra fly.

Tabell 1. Bestandsutviklingen i grove trekk fra 1960-tallet til i dag.

1960-tallet:	2000	
1977-1978:	3000 - 3500	
1981-1982	ca. 4000	
1986-1987	(4500) - 5000	
1990	6000	
Etter 1990	gradvis nedgang	se fig. 3
2007-2008	ca. 3100	
2009-2010	ca. 3900	

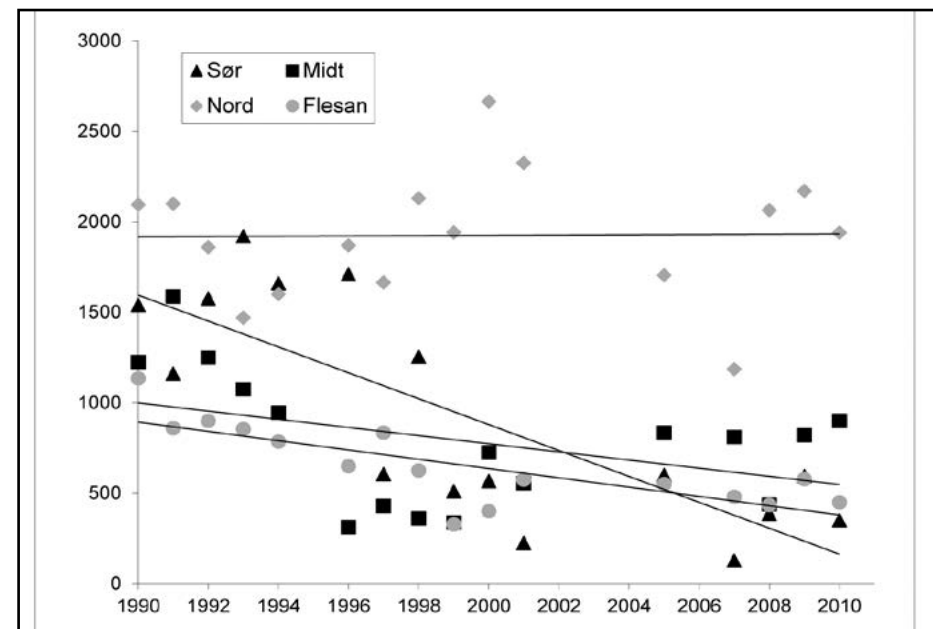
i 1990 har antall mytende grågjess i Vega gått jevnt nedover, og bestanden var noen år (2007-2008) bare halvparten av det den var i 1990. Etter det har den økt noe, og er nå trolig nær 4000 individer.

I mange år viste tellingene, enten de ble utført fra utkikkspunkter på land, eller senere fra småfly, at gjessene var jevnt

fordelt over hele kommunen. I dag er det ikke slik. Nå er det nesten ikke store flokker med mytende gjess å se i de sørlige delene av Vega. Her var det mellom 1500 og 2000 mytende gjess midt på 1990-tallet. Antallet gikk betydelig ned fra midten av 1990-tallet og er nå rundt 300. De fleste gjessene er i dag samlet rundt Lånan og Flesene helt nord i kommunen. Lånan er det eneste delområdet hvor det ikke har vært noen langsiktig endring i bestanden (figur 4), når tallene fra 2002 og 2011 ikke medtas i beregningene (unormalt lave tall, se diskusjon).

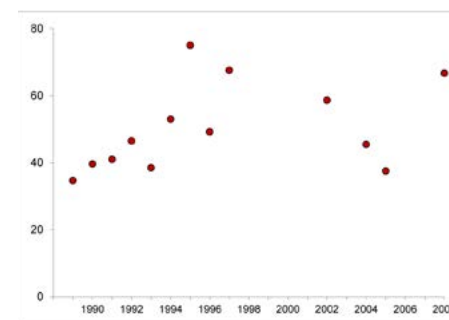
Alderssammensetning i myteflokkene

Myteflokkene består som nevnt over av både ungfugler og eldre fugler. Antall svarte buk fjær på fugler som fanges for merking kan være en pekepinn på om gåsa er ett år gammel eller om den er ei gammelgås. I

Figur 4. Utviklingen av mytebestanden av grågås i Vega kommune fra 1960-tallet og frem til i dag. To år med svært lave tall, 2002 og 2011, er ikke tatt med i disse beregningene, men kommenteres spesielt.

Vega har andelen gammelgjess i flokkene variert mye vurdert ut fra dette kriteriet, fra ca. 35 % til maks 75 %, mens snittet ligger på rundt 50 % (figur 5).

Figur 5. Andel mytende grågjess halsmerket i Vega med over 20 svarte buk fjær (i prosent av totalt antall merket).

Vi vet lite om hva som vil være «normal» alderssammensetning, og trolig vil dette også variere fra område til område. Men når andelen gammelgjess ut fra dette steg fra 35 til 75 % på midten av 1990-tallet, er nok dette relativt høye verdier. En kan merke seg at dette skjedde da mytebestanden gikk ned. Senere har andelen variert en del, men disse årene var fangsten begrenset i forhold til hva den var i perioden 1989 - 1994. Vi vet ikke sikkert i hvilken grad dette skyldes færre ungfugler i bestanden eller om disse flyttet til andre myteområder, mens de gamle i større grad har trukket ut i skjærgården. Men det kan også indikere at en relativt høy andel av parene på Vega mislyktes med sine hekkforsøk (i en periode med mye etterstrebing) og slo seg sammen med ungfugler før de trakk ut i myteområdene.

DISKUSJON

Hvorfor har Vega vært et så viktig myteområde for grågås?

For om mulig å prøve å forstå de endringene som har skjedd, må vi se på hva som kan forklare at så mange mytegjess samlet seg i Vega helt fra 1960-tallet av, etter at grågåsbestanden begynte å ta seg opp igjen etter krigen.

Det er flere mulige forklaringer på hvorfor Vega har vært så viktig, og det er kanskje ikke mulig å si at den ene er mer riktig enn den andre. Kanskje er det samspillet mellom dem som gjorde Vega til et attraktivt område for gjessene i mytetida? Kanskje er det også de samme faktorene som var viktige for hvitkinngåsa på den tida hele bestanden rastet innenfor Vega kommune på vei fra vinterkvarteret i Skottland til hekkeplassene på Svalbard?

En mulig forklaring er at gjessene fikk fred og ro som følge av egg- og dunværdrifta. Folket i væran har passet godt på ærfuglene. Ikke bare for folk utenfra, men de holdt også predatorer som ørn og hubro unna ea - og de andre artene.

En annen forklaring kan være at gjessene fant svært gode næringsforhold i Vega kommune. Et geologisk kart viser at store deler av Vega har kalkrik berggrunn. Mange av øyene var frodige og bød på gode beitemuligheter på land. De var viktige som beiteområder også for de husdyrene som folk holdt ute i værene, og deres beite gjorde nok også sitt til at vegetasjonen ble «skjøttet» slik at den ikke grodde igjen eller ble uegnet som gåsemat. Mange av øyene og holmene er dessuten flate. De gir gjessene god oversikt og gjør det lett for dem å komme seg ut på sjøen hvis de blir forstyrret. Straks en kommer over kommunegrensa nord for Flesan, er geologien en helt annen og holmene langt mindre egnede for mytende gjess.

Et moment å nevne her er at på 1960- og 1970-tallet, mens folk ennå bodde i værene, var bestanden så lav at grågåsa kanskje ikke ble sett på som konkurrent om maten til husdyra. Skjønt, i «Ranens Beskrivelse» omtales grågåsa som et problem, noe Soot-Ryen også angir for Troms (se boks).

De store gruntområdene i Vega bød tidligere også på en annen og kanskje vel så viktig næringskilde. Ålegraset, eller sjøgresset

som noen kaller det (må ikke forveksles med martaum eller pine), er kjent som viktig næring for en rekke vannfugler i andre land. Det var høyst sannsynlig også svært viktig for grågåsa i Vega, ikke bare i myteperioden. Betydningen av ålegraset var trolig også stor i Smøla, en annen viktig kommune for grågåsa, der det tidligere var meget gode forekomster av ålegress i mange bukter og våger (se Follestad 2010). Ålegraset synes å kunne være en viktig årsak til at både Vega, Smøla og noen andre områder hadde særlig gode forekomster av både hekkende og mytende grågjess, mens den var langt mer fåtallig andre steder.

Ålegraset forsvant ifølge flere muntlige kilder fra Vega, Smøla og flere andre områder rundt 1980. På både Vega og Smøla førte dette til at gjessene, som tidligere hadde beitet på ålegras i buktene og vågene til langt ut i september og inn i oktober, nå i stedet trakk inn på dyrket mark. Dette medførte økte beiteskader på dyrkamarka og jaktmuligheter for langt flere jegere enn de som hadde drevet den krevende snikjakta nede ved sjøen. Hva dette førte til, er omtalt i et annet kapittel.

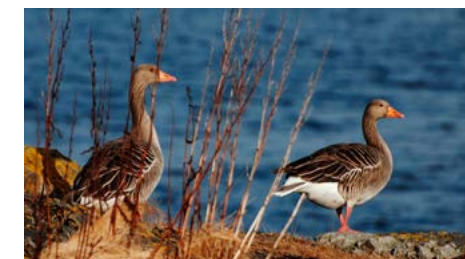
Vi vet ikke når på døgnet mytegjessene beitet på 1960-tallet og senere. Undersøkelser på 1990-tallet viste at mytegjessene i Vega i stor grad beitet nattetid, og at de på dagtid ofte oppholdt seg på utskjæra eller på holmer med liten eller ingen mattilgang. Først sent på kvelden svømte de forsiktig inn mot holmer som de kunne beite på. Var sikkerheten viktigere enn å spise mye mat? Fjærskiftet er en energikrevende prosess, og fra merkingene av mytende gjess i Vega har vi data som viser at de i løpet av myteperioden kan tape opp mot 1 kg av kroppsvækt før de så vidt kan begynne å fly

igjen. I dag ser vi at mytegjessene ganske kort tid etter at de igjen kan fly, trekker inn mot hovedøya, der de kan hive i seg store mengder med krekling på kort tid. Om det er tilfeldig eller ikke, men kreklingen synes å bli moden akkurat i passe tid for grågåsa. Bær er en viktig kilde til karbohydrater, som er viktige når kroppreservene skal bygges opp igjen frem mot trekket sørover.

Vi kan ikke se bort fra at mindre bosetting i øyene kan ha medført at økt ulovlig jakt eller fangst av mytende gjess kan ha skremt noen vekk. Det er kjent flere tilfeller av ulovlig fangst av mytegjess i Vega, i ett tilfelle av 27 gjess nord i Vega, men dette ble ikke anmeldt. Kan økt trafikk - med raske båter - ha gjort sjansen for å bli tatt vesentlig mindre for de som er ute etter gåsa?

Cessna med høysittende vinger egner seg bra for tellinger av fugler. Det gir god oversikt til begge sider, og har en svingradius som gjør det lett å gjøre en runde for å kontrolltelle eller for å ta et bilde (over). Grågjess på Vega (under).

Beiteskader - et gammelt problem:

«Graae Gaasen. Denne er meget almindelig ude i Øerne og andretter stor skade paa Agerne. Indbyggerne maae derfor sætte Snorer omkring Agerne, hvilket afskrekker Gaasen fra at nærme sig.»

Fra: I.A. Heltzen, *Ranens Beskrivelse*, 1834 (manuskript, publisert 1981).

«Grågåsa beskyldes for å spise store mengder multer og utryddes derfor med vilje av mange væreiere.»

Fra: T. Soot-Ryen, *Egg- og dunvær i Troms fylke*, 1941.

Grågås som beiter på dyrket mark på Vega etter myteperioden.

Mulige årsaker til lokale bestandsendringer/variasjoner

Uansett årsak vil en betydelig endring i mytebestanden kombinert med store forandringer i fordelingen av fuglene i ulike myteområder, kunne få stor innvirkning på den lokale forvaltningen av grågåsa. Det kan medføre uventede endringer i beiteskader på dyrket mark, og det kan ta tid å tilpasse eksisterende forvaltningsplaner eller å utarbeide nye. Det kan også endre mulighetene til å jakte på gjessene, særlig dersom det blir mye felling av skadegjørende gjess før ordinær jaktstart. Særlig vil dette være tilfelle ved en ekstraordinær tidlig jaktstart som begrunnes med bl.a. et ønske om å høste mest mulig av mytegjessene (i motsetning til hekkende gjess med unger) før de trekker sørover.

Tellinger av mytende gjess i Nordland og andre fylker viser flere endringer eller variasjoner, både i bestandens størrelse og dens geografiske utbredelse. Vi skal her se på noen mulige årsaker til dette i Vega. Det er mange faktorer som kan påvirke

gjessene, og noen av disse har sin bakgrunn i at fuglene kan være ekstremt sky og forsiktige i myteperioden. Hvordan gjessene reagerer på hver enkelt faktor, eller flere i kombinasjon, kan variere - og overraske. Dette kan gjøre det vanskelig å planlegge tiltak mot beiteskader og gjennomføring av jakta i en lokal forvaltningsplan.

Bestandsvariasjonene kan som før nevnt skyldes flere faktorer. Noen av dem har en naturlig årsak, andre skyldes menneskets atferd. Hva som har vært viktigst kan det bli vanskelig å svare på, men det er viktig å være oppmerksom på de ulike faktorene og hvordan de fortsatt kan påvirke bestanden i årene som kommer.

Resultatene viser en noe uventet utvikling av mytebestanden i Vega de siste 20 årene, fra en periode med betydelig økning i bestanden fram til slutten av 1980-tallet/1990, til en periode der bestanden langt på vei gikk tilsvarende ned igjen. Som vi skal se, er det mange datasett som kan trekkes inn i denne diskusjonen, og det er ikke lett å vite hva som er viktig og mindre viktig.

Grågjess i utmarka på Vega. Der kan den beite store mengder krekling og andre bær etter at de er blitt flygedyktige etter myteperioden.

Hekkebestand og reproduksjon

Hekkebestanden i Vega har variert på en tilsvarende måte som mytebestanden. I sin første kartlegging av hekkende fugler på Fast-Vega i 1976, anslo Johan Antonsen bestanden til litt over 50 par. I 1981 var dette økt til om lag 110 par. Fra og med 1987 registrerte Antonsen bestanden innenfor over 20 definerte soner på Vega, og anslo da bestanden til om lag 200 par i 1987. I årene etter var det betydelig lavere antall, og i ettertid ser vi at dette kan, selv om det ikke kan bevises, skyldes noen år med uvanlig høye antall skutte gjess i Spania (se senere). Bestanden på Fast-Vega var på topp med om lag 220 par tidlig på 1990-tallet. Senere har den imidlertid gått tilbake, og var tidlig på 2000-tallet nede i om lag 140 par, før den kan ha tatt seg noe opp igjen.

På 1990-tallet var det en til dels omfattende

etterstrebing av grågåsa på Vega, bl.a. ved å ødelegge mange reir. Dette har vi sett bl.a. ved at det noen år var svært mange av de halsmerkede gjessene i hekkebestanden som mislyktes med hekkingen. Dette kombinert med bestandsnedgangen må ha betydd en langt lavere ungeproduksjon på Fast-Vega enn tidligere. I tillegg kommer effekten av jakta, som tok seg kraftig opp på denne tida, og medførte at mange årsunger ble skutt. Samlet sett kan dette ha betydd et vesentlig lavere antall årsunger som året etter kunne inngå i mytebestanden. I tillegg må en også ta med eventuelle tilsvarende effekter på øyene i Vega og videre nordover langs kysten. Det er mulig at dette i seg selv kan forklare hvorfor mytebestanden gikk ned slik den gjorde.

Fraflytting fra øyene

Etter hvert som folk flyttet fra øyene og tok husdyra med seg, kan beitemulighetene ha

endret seg på en negativ måte slik at det ikke lenger var beitegrunnlag i Vega for en så stor mytebestand. Tidligere har en sett at antall rastende hvitkinngjess om våren gikk ned i bl.a. Lånan da en sluttet med sau der ute.

Ålegraset forsvant rundt 1980

Det er mye som tyder på at det meste av ålegraset som før 1980 satte sitt preg på sjøbunnen i mange av værene i Vega, forsvant rundt 1980, som det også synes å ha gjort andre steder på kysten. Ålegras er viktig næring for en rekke vannfugler, og det er mulig at det opprinnelige fordelingsmønsteret for mytende grågjess i Norge (figur 1) i alle fall delvis kan tilskrives tilgangen på en viktig næringskilde. Da ålegraset forsvant eller forekomsten ble

Ålegraset forekom i store mengder i Vegaskjærgården før 1980. Da forsvant det mer eller mindre helt, og det fikk trolig store følger for grågåsa i kommunen. Før ålegraset forsvant beitet gjessene mest i sjøen, og jakta var i stor grad snikjakt. Fra Lånan ble det fortalt at gjessene kunne ligge lenge utover høsten og beite på ålegraset. Senere trakk gjessene inn på hovedøya, og etter hvert også inn mot dyrket mark. Jakta ble nå mest en posteringsjakt på gjess på vei inn til dyrka områder.

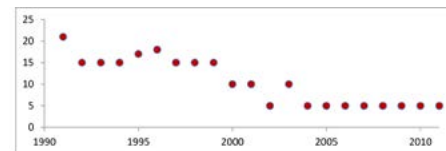
kraftig redusert, forsvant trolig også en viktig del av næringsgrunnlaget for de mytende gjessene ute i skjærgården. Det kan i seg selv ha framtvunget en forflytting av gjess til andre myteområder, selv om det nok kan ta tid å forandre på tradisjoner her. Vi har dessverre svært få opplysninger om mytende gjess før 1980, men det er en tendens i flere områder som på 1980-tallet var viktige myteområder (jf. figur 1), til at antallet har gått markert tilbake etter midten av 1980-tallet.

Tidlig jaktstart

Etter at ålegraset forsvant kom en periode med svært tidlig jaktstart på grågås på Smøla i 1982-1985, med start 10. august mot den vanlige starten 21. august. På Vega fikk de en tidligere jaktstart først i 1992, da den ble endret fra 21. til 15. august. Senere ble den ytterligere framskyndet til 10. og til det den er nå, 5. august (figur 6). Trolig som følge av at mattilgangen (les ålegraset) i sjøen ble redusert, begynte grågåsa etter 1980 å trekk inn på dyrket mark på Smøla. Dette vet vi noe om fordi det da kom klager fra bøndene om beiteskader på dyrkamarka, og jegerne klagde på at gjessene begynte å trekke så tidlig at de ikke fikk jaktet så lenge på dem. Vi har lite kjennskap til når det samme skjedde på Vega, men det er mulig at gjessene der har hatt en langt bedre tilgang til moden krekling i utmarka enn på Smøla, slik at det tok tid før de trakk videre inn til dyrket mark.

Den tidlige jaktstarten på Vega medførte en økning i antall utenbygds jegere som kom til Vega for å jakte. Antall felte gjess økte dermed kraftig i forhold til tidligere år, også fordi det nok var lettere å jakte på dem ved posteringsjakt ved dyrket mark

enn ved snikjakt ved sjøen som var vanlig tidligere. Dette kan ha påvirket grågåsa bl.a. ved at mange ble presset til å starte trekket tidligere, og over tid kan de mytende gjessene ha skiftet myteområder.

Figur 6. Dato for jaktstart på grågås på Vega etter 1990. Utviklingen mot stadig tidligere jaktstart henger nøye sammen med endringer i trekkstartpunktet for gjessene om høsten.

Jakt i Spania

Fra vinteren 1987/88 til 1990/91 var det svært omfattende jakt i overvintringsområdene i Las Marismas i Spania. Da ble det skutt mellom 20.000 og 30.000 gjess i tre av de fire vintrene. Er det en effekt av dette som gjorde at mytebestanden i Vega - som i Smøla - gikk ned etter toppen i 1990? I Froan gikk bestanden ned fra vel 3000 i 1989 til i underkant av 900 i 1993. Men nedgangen i Vega fortsatte mye lenger enn det en kortsiktig effekt av jakta i Spania skulle tilsi.

En usikkerhet i tolkingen av disse opplysningene, er i hvilken grad jakta i Spania rammer norske grågjess eller om jakta i hovedsak rammer gjess fra andre land. Dette kan variere ut fra om det er tørke som tvinger gjessene ut i områder utenfor nasjonalparken, eller om det er høy vannstand som gjør at gjessene må finne nye beiteområder. Ut over en mulig effekt på mytegjessene, kan vi noen steder med overvåking av hekkebestanden, som i Vega, ane en tendens

til at bestanden var lavere etter de tre årene med mange felte gjess i Spania.

Skadefelling

Skadefelling om våren kan effektivt redusere antall par som lykkes med hekkingen. Skadefelling etter at gjessene blir flygedyktige kan ta ut en eller begge foreldrefuglene til ungene i kullet. Vi vet fra flere andre gåsearter at dette vil redusere overlevelsen til ungene. Vi vet lite om hva dette har hatt å si for gjessene på Vega.

Havørn

Havørn som etablerer seg i et myteområde kan medføre at gjessene raskt eller etter noen år prøver å finne nye og tryggere myteområder. Havørn kan stresse gjessene mye, og mange daglige panikkartede rømminger ut mot åpent hav kan medføre økt energiforbruk. Mytende gjess i Vega har i gjennomsnitt gått ned i vekt med 950-1000 g i løpet av myteperioden (fra den tredje ytterste fjæra nettopp er mytt til den nye er 20 cm). Ytterligere vekttap som følge av regelmessig eller daglig stress, kan derfor være kritisk for gjessene.

Vi har sett at gjessene kan dukke for å unngå angrep fra havørn - og folk. Men - en slik unnamanøver koster gjessene krefter - og energi. De går på sparebluss i mytetida, og tåler ikke for hyppige forstyrrelser. Bare det å legge på svøm i god fart utover mot åpen sjø når de føler seg truet, koster dem dyrt. Hvis de i tillegg blir presset til å dykke mange ganger daglig over lengre tid, kan de bli helt nedkjørt før fjærene har vokst seg lange nok til at de igjen kan fly og trekke inn mot bedre beitemuligheter på noen av de større øyene og hovedøya.

Økt båttrafikk - GPS

Mange av myteområdene er vanskelig tilgjengelige for mange småbåteiere, i alle fall for de som ikke er så gode til å lese sjøkart. I dag har de fleste en GPS montert om bord i båten, og da blir det lettere å navigere også ute i skjærgården. Betyr dette økt trafikk og dermed økt forstyrrelse i myteområdene for grågåsa, jf. det som er skrevet under havørna? Og hva vil i så fall langsiktige virkninger av det bli?

Turistfiske

En viktig næringsvei lokalt de siste årene har vært overnattingstilbud og utleie av båter til turister som kommer til Norge for å fiske noen uker om sommeren. Disse vil i perioder med gode værforhold gjerne være på sjøen hver dag. Og hvor fisker de da? Ved tellinger av mytende grågjess i Froan i 2010, var det i et område færre mytegjess enn vanlig. Og de lå langt ute på havet. Men midt i det viktigste myteområdet for grågås i denne delen av Frøya lå det ni turistbåter og fisket. Hvis dette fortsetter, er en sannsynlig utvikling at mytebestanden vil gå ned i dette området, særlig hvis gjessene blir forstyrret i den perioden de trekker ut i myteområdene. Da er de fortsatt flygedyktige og har en reell mulighet til å oppsøke nye områder. Vi vet fra andre land at de da kan fly svært langt, som fra Sverige og Danmark til Nederland - og tilbake hvis forholdene ikke er særlig bedre der.

Vi har de siste årene sett en tendens til at gåsa finner seg nye myteområder litt innenfor den ytre kystlinja. Kan de gjøre dette for å finne områder med mindre forstyrrelser?

Det kan være viktig å se nærmere på utviklingen i småbåttrafikken og turistfisket, og ikke minst hvor turistene fisker, for å unngå stadige skifter av myteområder. Problemet kan kanskje løses hvis båtutleierne setter noen grenser for hvor turistene kan fiske i myteperioden for gjessene. På Vega har de laget et kart som deles ut til turister, hvor viktige myteområder for grågås og ærfugl er tegnet inn. Hvis turistene respekterer dette og tar hensyn, kan gjessene trolig leve godt sammen med både økt båttrafikk og flere turistfiskere.

Tørke

Noen år har det vært lite nedbør og svært tørt før og under myteperioden, og det har da vært lite mat å finne for gjessene. Selv om strategien kan være å oppsøke trygge områder når de skal myte, må gjessene ha tilgang til noe mat.

I 1985 og 1986 var det tørt i alle fall i deler av myteperioden, og under feltarbeidet i skjærgården på Møre kom det tilbakemeldinger om at det «bare var stilkene av matsyre som ennå ikke hadde visnet» og at «det var så varmt og tørt at det ikke falt dogg om natta». Og det siste kan være særlig viktig for gjessene, ettersom dogg kan være en viktig kilde til vann i tørkeperioder. Kan varme og tørke dermed ha medført uvanlig lave antall for mytegåsa i både 1985 og 1986?

Det var varmt og tørt også i 2002, da det var svært få mytegjess i både Vega og Smøla. Vi har ingen sikker formening om hvor de kan ha vært, ettersom tendensen var lave antall også andre steder. Men noen observasjoner fra Jæren er interessante!

Tabell 2. Dato for når syv halsmerkede gjess, som alle ble sett på Jæren både i 2001 og 2002, første gang ble sett der de to årene. Tabellen viser at fem av de syv gjessene i snitt ble sett over to uker tidligere i 2002 enn året før.

Halsring	Merkestet	Alder og merkeår	Første gang sett på Jæren i		Forskjell i tidspunkt fra 2001 til 2002
			2001	2002	
GDX	Vega	Mytende i 2001	20.8.	22.8.	2 dager senere
GUR	Vega	Mytende i 1994	20.8.	22.8.	2 dager senere
GPR	Leka	Mytende i 2001	21.8.	8.8.	13 dager tidligere
GGD	Vega	Mytende i 1997	23.8.	4.8.	19 dager tidligere
ZJB	Herøy	Årsunge i 2001	25.8.	12.8.	13 dager tidligere
BSP	Herøy	Årsunge i 2001	26.8.	6.8.	20 dager tidligere

Tre mytegjess fra Smøla, merket i 1999, ble sett på Jæren i 1999 eller 2000, og så igjen i 2001. Alle ble sett på samme dato begge årene de ble sett på Jæren (se Follestad 2010). Mellom 2001 og 2002 var det derimot en stor forskjell for fem av syv gjess som ble sett på Jæren begge årene. To gjess fra Vega ble sett så og si samtidig (tabell 2), mens fem andre ble sett i snitt over to uker tidligere. Hva kan ha vært årsaken til at de ble sett på Jæren så

tidlig i 2002? Har de oppholdt seg et helt annet sted i myteperioden enn de ellers ville ha gjort?

Halsmerkingen - skremmer den gjessene?

Blant faktorer som kan forstyrre gjessene, må vi også vurdere vår egen aktivitet. I Vega har vi på det meste merket rundt 120 gjess pr. år i perioden 1992-2005 (figur 7), og da er det merket på en-tre dager. De fleste gjessene fra Vega er merket i området fra Slibraken/Fuglevær, Bubraken og Gåsholmane i perioden 1988-1997. Etter dette er det i Vega bare merket mytende grågås sporadisk og i små antall.

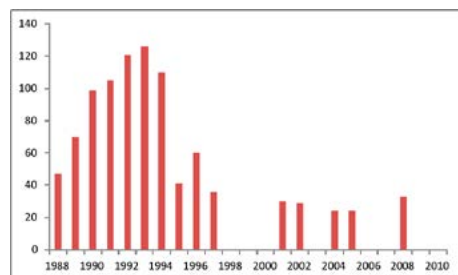
Gjessene fanges ved at det skilles ut smågrupper, som det så fanges på. Da mener vi at de fleste gjessene blir minimalt forstyrret, og ikke så mye mer enn det de daglig blir utsatt for av andre årsaker. Det å bli fanget og håndtert er likevel noe annet enn bare å bli skremt, så vi må være oppmerksom på hva vår egen aktivitet kan føre til. De er ikke mange, men vi har noen få senere kontroller av gjess på samme myteplass. Også Lund (1971) kontrollerte

Ved mellomlanding på Aukra under tellingene i 2009 var bakken tørr og mange planter hadde visnet. Med slike forhold også i myteområdene, kan mytegjessene trolig oppsøke andre områder, noe de sannsynligvis gjorde både i 2002 og 2009. Men hvor dro de?

gjøss årene etter merking. Merk at sjansene for å få slike kontroller gitt den store bestanden er svært små.

I samme periode som halsmerkingen ble utført i Smøla, økte antallet mytende gjøss der (Follestad 2010). Dette kan være en indikasjon på at merkingene ikke har påvirket bestandsutviklingen i Smøla negativt.

Figur 7. Antall halsmerkede ikke-hekkende (mytende) gjøss i Vega.

KONSEKVENSER FOR FORVALTNINGEN

Etter at ålegraset forsvant fra deler av kysten rundt 1980, fikk vi en utvikling mot et stadig tidligere trekk sørover for grågås. Det er ikke plass for en lang diskusjon om årsakene til dette her, men vi kan illustrere hva som har skjedd ved å se på når halsmerkede gjøss blir sett første gang på Jæren under høsttrekket (figur 8).

Etter at Martin Dagsland systematisk begynte å observere halsmerkede gjøss på Jæren tidlig på 1990-tallet, har vi kunnet dokumentere en forbløffende utvikling. I figur 8 har vi slått sammen observasjoner for to og to år, og vist hvordan summen av alle førstegangs observasjoner av halsmerkede gjøss øker utover i sesongen.

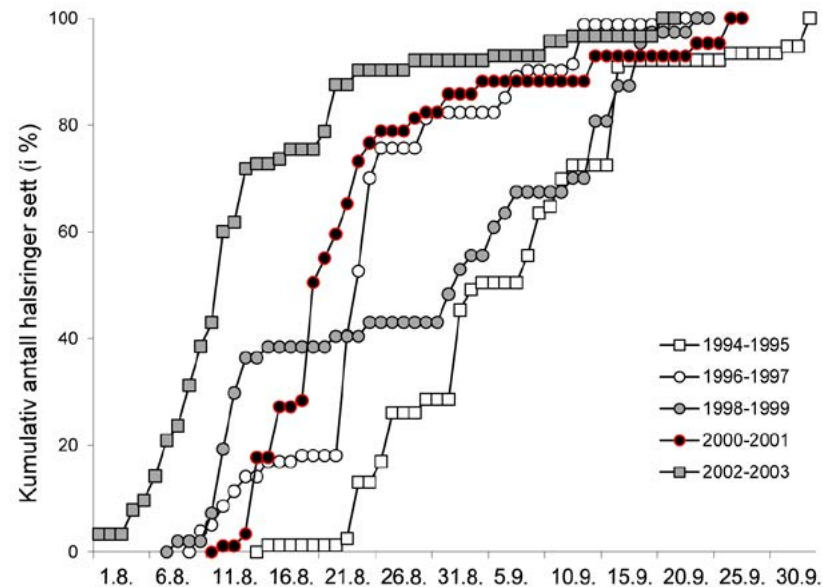
For å kunne sammenlikne mellom årene har vi presentert tallene som prosent av det totale antall ved slutten av sesongen.

I 1994-1995 ble bare ei grågås med halsring sett fram til 21. august, da grågåsjakta startet disse årene, og vi ser noe vi kan tolke som en umiddelbar respons på jakta. Allerede dagen etter stiger antall halsmerkede gjøss som blir sett på Jæren. Med andre ord kan det virke som at trekket i de områdene vi halsmerket gjøss den gangen, startet straks jakta begynte.

I 1996-1997 ble gjøssene observert tidligere, og rundt 20 % av gjøssene ble sett på Jæren før 21. august. Men deretter økte antallet svært fort, og en stor andel av halsringene ble sett de to neste dagene. De to neste årene ble mange halsringer sett rundt og like etter 10. august, da jakten startet noen steder i landet, men med en «rolig» periode til slutten av august. Men så, i 2000-2001, ser vi igjen en relativt rask økning i antall merkede gjøss observert i perioden etter 10. august.

Men utviklingen mot tidligere trekk var ikke over med dette. I 2002-2003 ble gjøssene observert enda tidligere, idet antallet økte raskt allerede et par dager etter 1. august, som nå er første jakttag noen steder, eller områder med adgang til å felle skadegås før jaktstart. Vi kan se at ca. 60 % av de halsmerkede gjøssene da ble sett før 10. august, som fortsatt var jaktstart i de fleste kommunene i Midt-Norge.

Senere har tendensen til trekketid vært mer likt det vi så i 2002-2003, men da har vi for få observasjoner til at det blir vist her. Trekket i 2002 har vi tidligere sett var tidlig, trolig som følge av tørke i myteområdene,

Figur 8. Antall grågjøss med halsringer sett på Jæren i årene 1994-2003. Antallet er presentert ved datoen hver ring ble sett første gang, og som et gjennomsnitt for to år. Figuren viser hvordan antallet av halsringer som er sett, stiger i løpet av høsten. Merk hvor tidlig gjøssene ble sett på Jæren i 2002/2003 sammenliknet med 2000/2001. Denne figuren er ikke korrigert for bl.a. forskjeller i trekketid for individer fra ulike hekkeområder.

men det var like tidlig også i 2003, uten at vi kan forklare dette.

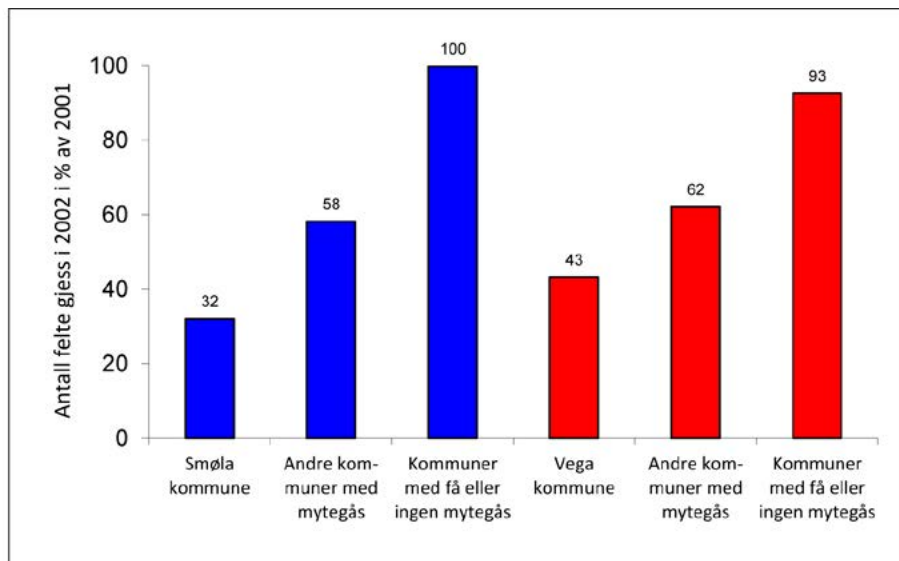
Men uansett årsaker til den utviklingen vi har sett, så har dette skapt forvaltningsmessige problemer og utfordringer. Beiteskadeproblemet har endret seg, og det blir vanskeligere å jakte på gjøss som trekker så tidlig. For jegere skal vi vise et eksempel på hva som skjedde i 2002.

For jakta på Vega er slike resultater ikke oppløftende, i og med at den tidlige jaktstarten har som et av sine viktigste formål å kunne høste mer av de ikke-hekkende gjøssene før de trekker sørover. Er det lite mytende grågjøss ute i skjæra

vil det være få gjøss derfra som senere kan trekke inn på dyrket mark. Dette er selvsagt bra for bonden, men jegeren kan lett oppleve det som dårligere jaktmuligheter enn tidligere. Da er det greit å vite litt om hvorfor det er slik.

I 2002 var det svært lite mytende gjøss langs kysten, også på Helgelandskysten med Vega, og mange gjøss trekk svært tidlig sørover. Dette året ble det felt langt færre gjøss under jakta, sammenliknet med 2001, særlig på Smøla og Vega (figur 9). Kan det ha vært en sammenheng her?

I Smøla og Vega var det tidlig jaktstart med h.h.v. 1. og 5. august i 2002. Dette skulle

Figur 9. Antall felte grågjess i forskjellige kommuner i Møre og Romsdal (de tre søylene til venstre) og Nordland (søylene til høyre), vist som antall felte gjess i 2002 i prosent av antall felte i 2001. For hvert fylke er det skilt mellom kommuner hvor det kommer inn mange mytende gjess når de er blitt flygedyktige (h.h.v. Smøla og Vega), andre kommuner som får inn en god del mytende gjess, og kommuner som antas å bli lite berørt av mytende gjess. Figuren viser bl.a. at det i 2002 ble felt svært få gjess i både Smøla og Vega sammenliknet med 2001. Jf. tekst som diskuterer sammenhengen mellom disse resultatene og det lave antall mytende gjess som ble opptalt i Smøla og Vega i 2002, men også andre steder langs kysten.

gi gode muligheter til å felle mange ikke-hekkende gjess. Men som vi ser ble det tvert om skutt langt færre gjess både i Smøla og i Vega i 2002, sammenliknet med året før. Tilsvarende tendens, men i mindre grad, ser vi i andre kommuner som normalt pleier å få mange mytende gjess inn på dyrkamarka etter myteperioden. For kommuner der mytegjess ikke opptre i store flokker, var fellingstallene nokså like for 2001 og 2002.

Det er resultater som klart viser hvor viktige flokkene av mytegjess på Smøla og Vega kan være for jaktutbyttet der og andre steder langs kysten. Blir mytegås borte, blir

det mindre gås å jakte på de første dagene. En interessant utvikling (som vi kan ane på Smøla nå?) vil være hvis flere jegere venter med å gå ut på jakt til hekkfuglene begynner å trekke inn mot dyrkamarka.

Hvor kommer mytegjessene fra?

Gjenfunn fra merkingene til Lund på 1960-tallet i Vega, ga gjenfunn så langt nord som til Hadsel, Bø og Andøya. De to fra Hadsel og Bø ble skutt året etter merking, så sent som h.h.v. 28. september og 1. oktober. En rekke andre gjenfunn nord for Vega indikerer at en betydelig del av mytegjessene

i Vega kommer fra hekkeområder nord for Vega. Vi vet ikke om de nå har funnet nye myteområder nærmere hekkestedet, eller om de drar til helt andre områder. Men hvor ligger i så fall disse, når så mange trakk så tidlig sørover i 2002?

Tidlig jakt på mytegjess kan være effektivt for å begrense beiteskadene ved å holde fuglene unna dyrket mark. Men det vil ikke redusere vesentlig den lokale hekkebestanden hvis mange av mytegjessene kommer fra andre hekkeområder. Hvis en vil endre hekkebestanden på Vega, må en vurdere om andre tiltak kan være mer effektive - og nødvendige - for å få redusert hekkebestanden.

Hva betyr resultatene for lokale forvaltningsplaner?

Hvis det også senere vil være få ikke-hekkende gjess som myter i Vega og dermed også få av dem som senere trekker inn på dyrket mark på Vega, bør en fremtidig jaktordning på Vega diskuteres ut fra dette. Vi har sett en tendens på Smøla til at når det er få gjess inne på øya, søker jegerne fort ned til sjønære områder, der de i stor grad vil jakte på kullgås (voksne med unger).

Med så store endringer i fordelingsmønsteret for mytende grågjess som vi har vist i denne artikkelen, må lokale forvaltningsplaner være fleksible av natur for raskt å kunne tilpasse seg slike endringer. Vi vet ikke hva som vil skje de neste årene. Vil fordelingen av gjessene fortsette å være slik den er nå, eller kan fordelingen bli totalt forandret nok en gang? Det er en rekke faktorer som kan virke inn her, og mange av dem skyldes vår egen atferd. Kan vi finne gode løsninger slik at vi kan holde mytegjessene

der de nå befinner seg, slik at vi kan utvikle lokale forvaltningsplaner som kan håndtere de store mengdene med fugl? Eller skal vi la «naturen gå sin gang» og stadig måtte utvikle nye planer der gjessene måtte dukke opp neste gang?

Her kan vi gjerne få hjelp fra NOFs medlemmer ved at de rapporterer flokker med gjess som de mistenker kan være mytende fugler. Særlig om de skulle begynne å bruke myteområder innenfor den ytre kystlinja.

Takk

Takk først og fremst til Johan Antonsen for hans store innsats med å registrere fuglelivet i Vega kommune gjennom en årrekke. Dette omfattet også tellinger av mytende grågjess ved bruk av småbåt, noe som er svært tidkrevende i et så stort område som det skjærgården i Vega dekker, og der det dessuten bare er mulig å telle noen få dager i året med gode observasjonsforhold.

Tellingene er finansiert av Fylkesmannen i Nordland og Direktoratet for naturforvaltning.

Litteratur

Follestad, A. 2010. Tellinger av mytende grågjess i Møre og Romsdal. - Rallus 39: 25-40.

Follestad, A., Nygård, T., Røv, N. & Larsen, B. H. 1988. Distribution and numbers of moulting non-breeding Greylag Geese in Norway. - Wildfowl 39: 82-87.

Lund, Hj. M.-K. 1971. Ringmerking av grågjess i Norge. - Sterna 10: 247-251.

FUGLER I NORDLAND – 2010

LRSK-rapport

av John Stenersen, Atle Ivar Olsen og Steve Baines

LRSK-Nordland (Lokal rapport- og sjeldenhetskomité) består av John Stenersen, Steve Baines og Atle Ivar Olsen.

Komiteen har behandlet alle rapporter og observasjoner som har kommet inn fra 2010, og i en del tilfeller har vi tatt kontakt med observatører for tilleggsinformasjon og rapporter/dokumentasjon. Dette har vært nødvendig blant annet fordi rapportlisten på nettstedet <http://artsobservasjoner.no/fugler/> (heretter kalt artsobservasjoner) ikke har vært helt oppdatert, slik at det har vært uklart hvilke funn som skulle dokumenteres. Listen skal nå være oppdatert i henhold til det som ble vedtatt etter den siste høringen i 2008. Det gjelder også endringer i hvilke arter som skal rapporteres til den nasjonale komiteen NSKF; for eksempel skal nå alaskasnipe (f.o.m. 1.1.2010), polarsvømmesnipe (f.o.m. 1.1.2009) og sabinemåke (f.o.m. 1.1.2008) kun rapporteres til LRSK.

I artsobservasjoner finnes en restanseliste for den enkelte rapportør. Når man er logget inn, kan man klikke på anvist lenke nederst t.h. på åpningssiden. Da kommer alle observasjoner som krever beskrivelse/dokumentasjon opp, både LRSK- og NSKF-arter. Alle oppfordres til å se på denne og levere beskrivelser på alle arter hvor det kreves, innen 1. februar det påfølgende året. Rapport kan skrives direkte i systemet og det er også mulig å laste opp bilder og annen dokumentasjon

i selve rapporten før man sender den inn. Dersom man har observert de samme individene av rapporteringsarter over flere dager, holder det å skrive én rapport.

Du finner også rapporteringsartene her: <http://www.artsobservasjoner.no/fugler/fyndstatus.asp> ved å velge Nordland som rapportområde. Denne siden kommer du også til ved å gå inn på artsobservasjoner: Dagens observasjoner, og deretter klikke LRSKs funnstatus under Diverse.

Av godkjente LRSK-funn fra 2010 kan nevnes vaktel, alaskasnipe, splitterne, svarterne, snøugle, tartarpiplerke, svartrødstjert, svartstrupe, gresshoppesanger, dvergfluesnapper, pirol, pilfink, tornirisk, rosenfink, dvergspurv.

Den nasjonale sjeldenhetskomiteen, NSKF, har godkjent funn fra 2010 av brilleand, kanadalo, ringnebbmåke, dverglerke, sitronerle og busksanger.

Vi har valgt å ta med følgende funn av arter som er rapportert til NSKF, men foreløpig ikke ferdigbehandlet, i rapporten ettersom samtlige er godt dokumentert:

Eskimogås	Vega
Svartglente	Røst
Tundrapiplerke	Træna
Blåstjert	Træna
Svartstrupe, ua. maurus	Værøy

Det ble ikke registrert nye arter for Nordland i 2010, og det betyr at det ved utgangen av 2010 er påvist 353 ulike arter i fylket.

I artsgjennomgangen gjelder dato uten årstall observasjoner fra 2010.

Er det flere enn tre observatører, vil det som hovedregel stå: NNN (navn på hovedobs.) m.fl. (navn på alle observatørene finnes ved å søke i [Artsobservasjoner.no/fugler](http://artsobservasjoner.no/fugler/)). Hvis det i artsgjennomgangen ikke er presisert begrensninger i tid og/eller sted, betyr det at alle rapporterte observasjoner av arten er tatt med.

Forklaringer til artsgjennomgangen:

M = hann; F = hunn; F-farget = hunnfarget; ad. = voksen, utfarget fugl; pull. = reirunge

ARTSGJENNOMGANG

Knoppsvane *Cygnus olor*

5 ad. Skogvolløva, ANDØY 25.2 (JST). 2 ad. Skogvoll NR, ANDØY 28.2 (AJE, OPB). 2 ad. og 3 1K Normela, ANDØY 11.4 (AJE). 2 ind. Grunnfjorden, HADSEL 19.11 (Rune Zakariassen, Thomas H [navn ufullstendig]).

Sædgås *Anser fabalis*

2 ind. Reipå, MELØY 20.4 (ØBI). 1 par Valtjøna, ANDØY 10.5 (KBS, VFR). 1 ind. Fiplingdal, GRANE 4.10 (John Solbakken).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Sommerfunn:
3 ad. Stemland, FAUSKE 24.7 (ØBI, SBI, RUB). 3 ind. Vågsmyra, DØNNA 14.8 (AIO).

Tundragås *Anser albifrons*

2 ind. Fredvang, FLAKSTAD 9.4-19.4 (JWI). 8 ind. Åsmyran, BRØNNØY 15.4 (Georg

eller dununge; ind. = individ; 1K/2K osv. angir fugl i sitt 1./2. kalenderår osv. 2K+ betyr at fuglen er født foregående år eller tidligere (er i sitt 2. kalenderår eller eldre). Tilsvarende for 3K+ osv. ptN = på trekk nord, sør osv. Naturreservat er forkortet til NR.

Saker som ønskes tatt inn i 2011-rapporten rapporteres helst fortløpende, jo tidligere jo bedre. NSKF har rapporteringsfrist 1.2.2012.

Alle som har sendt melding om observasjoner til LRSK takkes herved. Ingen rapport uten dere.

En spesiell takk til Per Ole Syvertsen som har tatt seg tid til å lese korrektur.

Bangjord, Morten Ree, Lars Løfaldli). 1 ind. Tennsundet, HERØY 6.5 (AIO). 1 ind. Kjelkvika, TYSFIORD 1.6-2.6 (Rune Wiggen). 3 ind. Røstlandet, RØST 18.9-2.10 (MEG, HEG m.fl.). 4 ind. Leknes, VESTVÅGØY 3.10 (JOS).

Tundragås, underarten *flavirostris*

Anser albifrons flavirostris
1 ad. Tjøtta, ALSTAHAUG 18.9-30.9 (PSH, AEN, POS, BNY). 2 ad. Søvik, ALSTAHAUG 22.9-25.9 (PSH). 4 ind. Farstadvatnet, VESTVÅGØY 30.9-3.10 (JOL, HVÅ, RLA).

Snøgås *Anser caerulescens*

2 ad. ptS Nes, VEGA 7.9 (PSH).

Eskimogås *Anser rossii*

1 ind. Hysvær, VEGA 21.5 (PSH) (Funnet er fotodokumentert, men ennå ikke behandlet av NSKF).

Eskimogås sammen med hvitkinngjess.
Foto: Paul Shimmings

Hvitkinngås *Branta leucopsis*

Sommerfunn:

1 ind. (individmerket) Valløya, VEGA 12.7 (JAN).

Ringgås *Branta bernicla*

1 ind. Røstlandet, RØST 4.8-5.8 (SBA). 24 ind. Røstlandet, RØST 16.9 (TAA, SBA). 6 ind. Røstlandet, RØST 21.9-23.9 (MEG, MHE m.fl.). 60 ind. ptSV Eggum 22.9 (JST). 9 ind. Strendene, VÅGAN 23.9 (FSO). 14 ind. ptSV Laukvik, VÅGAN 10.10 (FSO).

Ringgås, underarten *hrota*

Branta bernicla hrota

6 ind. Røstlandet, RØST 11.9 (SBA). 3 ind. Røstlandet, RØST 19.9-26.9 (MEG, HEG, TEK, BDØ). 3 ind. Strendene, VÅGAN 26.9 (FSO). 1 ind. Røstlandet, RØST 8.10 (SBA, AIO).

Brunnakke *Anas penelope*

Vinterfunn:

1 F Grunnfjør, HADSEL 24.1 (FSO). 5 ind. Straumen, SØRFOLD 27.2 (TEK).

Snadderand *Anas strepera*

1 ind. Røstlandet, RØST 17.4-20.4 (SBA). 1 ad. M Bjerka, HEMNES 2.5 (POS). 1 M Ostjønna, ALSTAHaug 16.5 (AIO). 1 M Klungset, FAUSKE 2.6 (RBI, ØBI, SBI). 1 M Saltvatnet, BØ 10.7 (KBS, VFR). 4 ind. Strendene, VÅGAN 9.9 (FSO). 1 ind. Strømnestjønna, VÅGAN 15.9 (FSO).

Krikkand *Anas crecca*

Vinterfunn:

1 M Nesna, NESNA 4.1-11.2 (AEN, AIO). 4 F Straumen, SØRFOLD 24.1-29.3 (TEK, ØBI, SBI, RUB). 1 F Fyglefjæra, VESTVÅGØY 31.3 (JST). 1 ind. Bodøsjøen, BODØ 28.11-5.12 (TEK).

Stokkand *A. platyrhynchos* x *Stjertand*

Anas acuta

1 ind. Røstlandet, RØST 28.4 (SBA).

Stjertand *Anas acuta*

Vinterfunn:

1 F Nesna, NESNA 4.1-24.3 (AIO, AEN). 1 par Spildra, MELØY 13.2 (SBI, RUB). 1 F, SØRFOLD 29.3 (ØBI). 1 F Nesna, NESNA 5.12-14.12 (AIO).

Hekkefunn:

7 pull/nylig utflydd Værøy, VÆRØY 21.7 (SRI).

Knekkand *Anas querquedula*

1 M Slettbakken, HATTFJELLDAL 22.5 (PAL). 1 ind. Ballangen, BALLANGEN 27.5 (DLI). 1 M Stunesosen, EVENES 27.5 (KBS, VFR). 1 M Røssåga, HEMNES 6.6 (POS). 1 par Grunnvannet NR, BALLANGEN 8.6 (HØD, VFR, KBS, ABØ). 1 M Skjomen, NARVIK 8.6 (OTO).

Taffeland *Aythya ferina*

1 M Charlotta, FAUSKE 27.5-3.6 (Kjell Lund Olsen). 1 M Kjellerhaugvatnet, VEGA 10.6 (PSH).

Toppand *Aythya fuligula*

Vinterfunn:

10 F og 9 M Straumen, SØRFOLD 24.1 (ØBI, SBI, RUB). 1 F Kjerjøya, VEGA 1.2-2.2 (PSH). 2 ind. Svinøya, VÅGAN 7.2 (FSO). 32 ind. Straumen, SØRFOLD 27.2 (TEK).

Bergand *Aythya marila*

2 M Indre Borgpollen, VESTVÅGØY 1.1-31.3 (JST, JOL, HVÅ, RLA). 1 F Svølver, VÅGAN 11.3 (FSO). 1 F Røstlandet, RØST 18.4 (SBA). 2 M Toften, ANDØY 30.4 (AJE). 1 par Sletteng, VESTVÅGØY 2.5 (HVÅ). 1 F Ytrevatnet, BRØNNØY 3.5 (AES). 1 M Lillegleinsvannet, DØNNA 5.5 (AIO, Morten Martinsen). 2 M og 1 F Klevvatnet, ANDØY 15.5 (EBE). Inntil 9 ind. Indre Borgpollen, VESTVÅGØY 16.5-13.9 (JST, JOL, Andrew W. Clarke, Elsa Wallumrød). 3 M og 2 F Storvatnet, ALSTAHaug 20.5 (PSH). 4 par Storstranda, RANA 23.5 (POS, AIO). 1 M Engasjyen NR, RANA 25.5 (AEN). 1 M Storeidvatnet, VESTVÅGØY 28.5 (JST). 6 M og 5 F Klungset, FAUSKE 28.5 (AIO). 1 M Kvitblikkvannet, FAUSKE 1.6 (MEG). 1 par Klungset, FAUSKE 1.6-30.6 (MEG, RBI, ØBI, SBI). 1 par Litllangtjønna, RANA 24.6 (POS). 3 ind. Gimsøystraumen, VÅGAN 28.6 (Andrew W. Clarke, Elsa Wallumrød). 3 ind. Myrneset, BODØ 29.6 (EMU). 1 F Røstlandet, RØST 4.7 (JST). 1 F Strendene, VÅGAN 5.7 (FSO). 1 M Skarsvatnet, BODØ 18.7-27.7 (KBS, GAS, BKA). 1 1K Mjølanstranda, RANA 2.10 (POS, AEN m.fl.). 2 ind. Risøysundet NR, ANDØY 4.10 (AJE). 2 F Tverrberget, HEMNES 13.10 (MLI). 1 F-farget Straumen, RANA 13.11 (POS). 2 ind. Straumen, SØRFOLD 21.11 (ØBI, SBI).

Praktærfugl *Somateria spectabilis*

Sommerfunn:

1 par Strømbusträumen, VÅGAN 5.6 (FSO). 2 M Skansenøyra, SALTAL 14.6 (BKA). 1 F (varslede) Sørland, VÆRØY 21.6 (JOL). 1 F Værøy, VÆRØY 20.7-21.7 (SRI).

Stellerand *Polysticta stelleri*

1 ad. M Andenes, ANDØY 31.1 (JHM). 3 M og 1 F Andenes, ANDØY 8.2 (AJE).

Svartand *Melanitta nigra*

Hekkefunn:

1 F med 5 pull. Sukkertoppen, SALTAL 14.7 (AIO).

Brilleand *Melanitta perspicillata*

1 ad. M Klungset, FAUSKE 1.6-2.6 (MEG, HEG, TEK m.fl.).

Lappfiskand *Mergellus albellus*

2 ad. M + 1 F Lillegleinsvannet, DØNNA 5.7 (AIO). 2 ad. M Lillegleinsvannet, DØNNA 14.8 (AIO). 1 ad. M + 1 F Drevjaleiret NR, VEFSN 26.8 (POS). 1 M og 1 F Salvannet, HERØY 28.8 (AIO). 1 ind. Storvatnet, ALSTAHaug 22.9-29.9 (*PSH, POS, AEN).

Jerpe *Bonasa bonasia*

1 ind. Bursvikbotn, BINDAL 7.5 (AES). 1 ind. Åbygda, BINDAL 14.5 (Magne Stavran). 2 ad. og 11 1K Granåsen, VEFSN 25.8 (BBE). 2 ad. M 28.11 og 1 F-farget 14.12 Granliveien, HATTFJELLDAL (PAL).

Vaktel *Coturnix coturnix*

1 ind. (sang/spill) Vedal, BRØNNØY 21.7 (TRØ).

Storlom *Gavia arctica*

Vinterfunn:

1 ind. Gardsøya, VEGA 14.1-18.1 (PSH). 2 ind. Klungsetvika, FAUSKE 29.3 (ØBI). 1 ind. Geithammeren, HERØY 31.3 (AIO). 1 ind. Klungsetvika, FAUSKE 21.11 (ØBI, SBI).

Islom *Gavia immer*

Sommerfunn:

1 ad. Ystnes, FAUSKE 1.5 (KBS, VFR, GAS). 1 ind. Lånan, VEGA 6.5 (Jo Anders Auran, AES). 1 ind. Mjøneshalvøya, BODØ 7.5 (Aud Borgsø Olsen). 3 ad. og 1 1K Brenna, VÅGAN 9.5 (JST). 1 2K Saupstadneset,

VÅGAN 10.5 (JST). 1 ad. Golfbanen, VÅGAN 16.5 (JST). 1 ind. stasjonær Vinjevika, VÅGAN 16.5-19.5 (JST). 1 ad. stasjonær Vikspollen, VESTVÅGØY 19.5 (JOL). 2 ind. Tørresvikodden, FAUSKE 1.6-2.6 (MEG, RBI, ØBI, SBI). 1 2K Vinjevika, VÅGAN 6.6 (FSO). 1 ind. Klungsetvika, FAUSKE 21.6 (SBI, RUB). 1 ind. Ness Camping, HAMARØY 22.6 (Geir Winther).

Gulnebbblom *Gavia adamsii*

Sommerfunn:

1 ad. og 1 1K Røvika, FAUSKE 1.5 (KBS, VFR, GAS). 4 ad. og 2 2K Brenna, VÅGAN 1.5-2.5 (Hilger Lemke). 1-2 ad. Litlsjona, NESNA 3.5-4.5 (AIO). 4 ad. og 1 1K Eggum, VESTVÅGØY 6.5 (JOL). 1 ind. Ramberg, FLAKSTAD 8.5 (JWI). 5 ad. Brenna, VÅGAN 9.5 (JST). 1 ad. Gimsøystraumen, VÅGAN 10.5 (JST). 1 2K Golfbanen, VÅGAN 10.5 (JST). 2 ind. Fugløyfjorden, GILDESKÅL 15.5-18.5 (ØBI, SBI). 1 ind. Grensen, MELØY 15.5-18.5 (RBI). 1 ad. Eggum, VESTVÅGØY 20.5 (JOL). 1 ad. Litlsjona, NESNA 21.5 (AIO). 1 2K+ Åholmbukta, ANDØY 29.5 (KBS, VFR). 1 2K Klungset, FAUSKE 1.6 (MEG). 1 2K Gimsøystraumen, VÅGAN 6.6 (FSO). 3 ind. Vinjevika, VÅGAN 6.6 (FSO).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

1 ind. Halså, MELØY 1.1-18.2 (RBI, ØBI, KJL, MAG). 1 ind. Limstrandpollen, VESTVÅGØY 5.2-3.4 (JOL, HVÅ, RLA). 1 ind. Karlsøyvær, BODØ 30.5 (TEK). 1 ind. Reppvattnet, VESTVÅGØY 30.9-3.10 (JOL, RLA). 1 ind. Strendene, VÅGAN 13.10 (FSO). 1 ind. Stovannet, HERØY 23.10 (AIO). 1 ind. Fauskeeidet NR, FAUSKE 31.10 (TEK). 1 ind. Fauske, FAUSKE 31.10 (TEK). 1 ind. Brubrekka, HADSEL 16.11 (FSO). 1 ind. Gravdal havn, VESTVÅGØY 12.12 (JOL).

Toppdykker *Podiceps cristatus*

1 ind. Delp, VÅGAN 25.2 (FSO).

Grålire *Puffinus griseus*

1 ind. Vestfjorden, STEIGEN 5.8 (OHE, Ragnhild Hannaas). 47 ind. ptS Andenes, ANDØY 24.8 (EBE). 15 ind. Andenes, ANDØY 25.8 (EBE). 2 ind. ptSV Eggum, VESTVÅGØY 10.9 (JST, TAA). 1 ind. Røstlandet, RØST 16.9 (TAA). 1 ind. Skomværshavet, RØST 21.9 (MHE, TAA, HEG, LBL). 1 ind. Røstlandet, RØST 22.9 (LBL, JMA). 1 ind. Røstlandet, RØST 23.9 (JMA). 2 ind. ptS Værøy, VÆRØY 24.9 (VBU, ØWJ, JMA). 1 ind. Røstlandet, RØST 25.9 (MEG, MHE m.fl.).

Havlire *Puffinus puffinus*

1 ind. på sjøen utenfor Vega, VEGA 13.8 (Atle Tilrem m.fl.). 4 ind. Røstlandet, RØST 21.9 (LBL, JMA).

Gråhegre *Ardea cinerea*

110 ind. Saltstraumen, BODØ 1.1 (TEK). 50 ind. Røstlandet, RØST 19.9 (MEG, MHE m.fl.). 50 ind. Røstlandet, RØST 20.9 (MEG, MHE m.fl.). 50 ind. Røstlandet, RØST 27.9 (MEG).

Svartglente *Milvus migrans*

1 2K+ Røstlandet, RØST 30.8 (SBA).

Svartglente. Foto: Steve Baines

(Funnet er fotodokumentert, men ennå ikke behandlet av NSKF)

Sivhauk *Circus aeruginosus*

1 2K+ F Røstlandet, RØST 24.6 (JOL).

Musvåk *Buteo buteo*

1 ind. Rognan, SALTDAL 28.5 (AIO).

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Vinterfunn:

1 F Laukvik, VÅGAN 1.2 (FSO). 1 F Gladstad, VEGA 5.2 (PSH). 1 ind. Holand, VEGA 7.2 (JAN). 1 ind. Bursvikbotn, BINDAL 26.2 (OHE). 1 ind. Rokkviklian, VESTVÅGØY 3.3 (JOL). 1 ad. M Laukvik, VÅGAN 20.12 (FSO). 1 ind. Fjære NR, BODØ 26.12 (MEG, BDØ). 1 M Hadselsand, HADSEL 29.12 (FSO). 1 F Øyhelle, VÅGAN 31.12 (FSO).

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Vinterfunn:

1 ind. Røstlandet, RØST 13.1-21.1 (SBA). 1 ind. Husværet, VEGA 14.1 (Runar Jostein Omnø). 1 ind. Bodø, BODØ 26.2 (Hans Kristian Fjeldsgård). 1 ad. Dillern-Ørnes NR, NESNA 21.12 (JLO).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Vinterfunn:

1 2K Røstlandet, RØST 25.1-6.2 (SBA).

Vannrikse *Rallus aquaticus*

1 ind. Nord-Herøy, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. ferske spor Nord-Herøy, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. ferske spor Salta, HERØY 2.1 (AIO). 1 ind. Kårøya, RØST 18.5 og sett av og til frem til begynnelsen av juli (Kari Rekleiv Olsen). 1 ind. ferske spor Seløy, HERØY 13.11 (AIO). 1 ind. ferske spor Nord-Herøy, HERØY 13.11 (AIO). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 28.11 (AIO). 1 ind. Salta, HERØY 11.12 (AIO).

Åkerrikse *Crex crex*

1 M (sang/spill) Inndyr, GILDESKÅL 17.8 (ØBI, SBI).

Sivhøne *Gallinula chloropus*

1 1K Småvatnan, MELØY 31.10-2.11 (RBI, ØBI, KEV, KJL).

Sothøne *Fulica atra*

1 ind. Ørnes, MELØY 13.5-15.5 (RBI, KEV, DKO). 1 ind. Småvatnan, MELØY 21.5-25.5 (ØBI, MAG, SBI). 1 ad. Kringelvatnet, BØ 28.5 (KBS, VFR). 1 ad. Saltvatnet, BØ 28.5 og 10.7 (KBS, VFR).

Trane *Grus grus*

Nordfylket:

2 ad. Børselv, BALLANGEN 24.4 og 1 par samme sted 4.5 (HØD). 1 ind. Klungsetvika, FAUSKE 25.4 (SBI, RUB) og 12.5 (HET). 1 ind. Fauske, FAUSKE 27.4 (EMU). 1 ad. Stormyra, FAUSKE 30.4 (KBS, VFR, GAS). 2 ad. Dverberg, ANDØY 5.5 (JBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 5.5-7.5 (SBA). 2 ad. Valnesfjord, FAUSKE 7.5-9.5 (HET). 2 ad. Soløya, BODØ 23.5 (TEK). 1 ind. Grunnvannet NR, BALLANGEN 26.5 (HØD, Vegard Leander Mathisen) og 3 ind. samme sted 2.6 (HØD). 1 par Loddvatn, BODØ 1.6 (MEG). 1-2 ind. Seinesodden, BODØ 15.7-18.8 (ØBI, SBI, RUB, AIO). 2 ind. Stemland, FAUSKE 28.8 (ØBI, SBI).

Boltit *Charadrius morinellus*

8 ind. Langvalen, HERØY 13.5 (PSH, AIO, Kjell Isaksen). 1 ad. FNjallavardo, SALTDAL 19.7 (KBS, GAS). 2 ad. Slunkavarre, HAMARØY 30.7 (HET). 1 1K Beritvatn, SALTDAL 12.9 (BKA).

Kanadalo *Pluvialis dominica*

1 ad. Røstlandet, RØST 19.6-23.6 (SBA).

Kanadalo på Røst (nederst), sammen med to heilo. Legg merke til vingundersiden. Foto: Steve Baines

Tundralo *Pluvialis squatarola*

1 ind. Røstlandet, RØST 8.7 (DKI). 1-7 ind. Røstlandet, RØST 11.9-18.9 (LBL, JMA, TEK, TAA). 2 ind. Laukvik, VÅGAN 14.9 (FSO). 6 ind. Tjøtta, ALSTAHaug 15.9 (PSH). 3 ind. Fyglefjæra, VESTVÅGØY 16.9 (HVÅ, JOL). 1 1K Skagen, FLAKSTAD 18.9-20.9 (JWI). 25-36 ind. Røstlandet, RØST 19.9-26.9 (LBL, JMA, MEG, HEG). 1 ind. Offersøy, ALSTAHaug 20.9 (PSH). 5 ind. Skomvær, RØST 22.9 (VBU, SBA m.fl.). 3-4 ind. Klungsetvika, FAUSKE 22.9-2.10 (ØBI, SBI, RBI, JOL). 2 ind. Laukvik, VÅGAN 23.9 (FSO). 3 ind. Værøy, VÆRØY 25.9 (BOT). 5 1K Prestholman, VÅGAN 26.9 (JST). 1 1K Saupstadneset, VÅGAN 26.9 (JST). 3 ind. Strendene, VÅGAN 26.9 (FSO). 1-5 1K Røstlandet, RØST 27.9-10.10 (MEG, JST, SBA, AIO). 1 1K Engasjyen NR, RANA 28.9 (Terje O. Nordvik). 3 ind. Laukvik, VÅGAN 29.9 (FSO). 1 ind. Strendene, VÅGAN 13.10 (FSO).

Vipe *Vanellus vanellus*

Vinterfunn:
1 ind. Røstlandet, RØST 5.11-6.11 (SBA).

Polarsnipe *Calidris canutus*

Sommerfunn:
6 ind. Røstlandet, RØST 10.7 (Finn Arnt Gulbrandsen). 1 ad. Nes, VEGA 11.7-12.7 (PSH).

Sandløper *Calidris alba*

Vår-/Sommerfunn:
5 ind. Røstlandet, RØST 28.5-30.5 (MEG). 3 ind. Hadselsand, HADSEL 8.6 (JST). 1 ind. Øyran, RØST 4.7 (JST). 2 ind. Hadselsand, HADSEL 19.7 (JST).

Alaskasnipe *Calidris melanotos*

1 ad. Røstlandet, RØST 24.6 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 19.9-21.9 (MEG, MHE m.fl.).

Tundrasnipe *Calidris ferruginea*

Vårfunn:
1 ind. Røstlandet, RØST 28.5-30.5 (MEG).

Fjæreplytt *Calidris maritima*

Hekkefunn:
1 ad. i egnet lokalitet Sandvatn, Gildeskål 15.7 (DKO).

Myrsnipe *Calidris alpina*

Vinterfunn:
1 2K Ramberg, FLAKSTAD 24.1 (JWI).

Kvartbekkasin *Lymnocyrtus minimus*

1 ind. Røstlandet, RØST 11.9 (SBA). 2 ind. Røstlandet, RØST 18.9-20.9 (JMA, LBL m.fl.). 3 ind. Røstlandet, RØST 23.9 (TAA, JMA m.fl.). 1 ind. Røstlandet, RØST 26.9 (MEG, BDØ, HEG, TEK). 1 ind. Røstlandet, RØST 9.10 (JST, SBA, AIO). 1 ind. Flostad, HERØY 26.11 (AIO). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 27.11 (AIO). 1 ind. Flostad, HERØY 12.12 (AIO).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Vinterfunn:
2 ind. Indre Øksningan, HERØY 1.1 (AIO).

1 ind. Flostad, HERØY 1.1-3.1 (AIO). 1 ind. Morskogen, HERØY 1.1-2.1 (AIO). 2 ind. Salta, HERØY 1.1-2.1 (AIO). 1 ind. Breidvika, DØNNA 2.1 (AIO). 1 ind. Flostad, HERØY 2.1 (AIO). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 3.1 (AIO). 1 ind. Skard, DØNNA 3.1 (AIO). 2 ind. Langvalen, HERØY 3.1 (Dagrunn Grønbech). 1 ind. funnet død Tenna, HERØY 3.1 (Dagrunn Grønbech). 1 ind. Ramberg, FLAKSTAD 8.1 (JWI). 1 ind. Ramberg, FLAKSTAD 8.12-19.12 (JWI). 1 ind. Flostad, HERØY 10.12 (AIO). 1 ind. Salta, HERØY 11.12 (AIO). 1 ind. Morskogen, HERØY 11.12 (AIO). 1 ind. Svinøya, HERØY 11.12 (AIO).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

1 M (spill) på lokalitet i GRANE 16.5 (GKJ). Minst 5 M (spill) på to lokaliteter i RANA 24.6-8.7 (POS, AEN). 8 ad. (spill) på lokalitet i SALTDAL 29.6 (HET).

Rugde *Scolopax rusticola*

Vinterfunn:
1 ind. Salta, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. Indre Øksningan, HERØY 1.1 (AIO).

Svarthalespove *Limosa limosa*

2 ind. Valnesfjord, FAUSKE 18.4 (BGØ). Inntil 7 ind. Røstlandet, RØST 3.5-8.7 (HEG, JOL, HVÅ, MEG, JST, SBA). 1 ind. Saltisen, VESTVÅGØY 3.5-16.5 (JST, HVÅ). 1 ind. Tenneset, HERØY 9.5-10.5 (PSH, Kjell Isaksen). 9 ad. Valnesfjord, FAUSKE 9.5-13.5 (HET). 1 ind. Storeidvatnet, VESTVÅGØY 13.5-15.5 (OLH, JOL). 4 ind. Ørsvåg, VÅGAN 14.5 (OLH). 3 ind. sang/spill Klevvatnet, ANDØY 15.5 (EBE). 5 ind. Stemland, FAUSKE 15.5 (RBI, ØBI, SBI). 1 ind. Rønvikjordene, BODØ 17.5 (Hans Kristian Fjeldsgård). 3 ind. Dalsgrenda, RANA 18.5-19.5 (Malcolm Pentelow, POS, AEN). 2 ind. Vallsjø, VEGA 26.5 (JAN). 2

ad. i par Selnesvatnet NR, SORTLAND 28.5 (KBS, VFR). 1 ad. M Saltvatnet, BØ 28.5 (KBS, VFR). 2 ad. Indresand, FLAKSTAD 4.6-6.6 (JWI). 1 1K Ostjønnå, ALSTAHaug 10.9-3.10 (POS, AEN, PSH, AIO). Inntil 7 ind. Røstlandet, RØST 14.9-22.9 (SBA, JMA, VBU, MHE, LBL, KMT, ØWJ, TAA).

Mange av fuglene er bestemt til underarten *islandica*, og vi antar at alle funn i vår region tilhører denne underarten.

Lappspove *Limosa lapponica*

Sommerfunn:
1 ind. Røstlandet, RØST 16.6 (SBA). 4 ind. Røstlandet, RØST 20.6-8.7 (SBA, DKI). 3 ind. Tennvalen, HERØY 25.6 (AIO). 18 ind. Henningsvær, VÅGAN 26.6 (FBR). 12-17 ind. Nes, VEGA 9.7-11.7 (PSH). 7 ind. Røstlandet, RØST 10.7 (SBA). 2 ind. Vallsjø, VEGA 13.7 (PSH).

Storspove *Numenius arquata*

Vinterfunn:
7-8 ind. Fredvang, FLAKSTAD 2.1-21.2 (JWI). 5 ind. Hadselsand, HADSEL 5.1 (FSO). 5-6 ind. Ramberg, FLAKSTAD 10.1-9.2 (JWI). Inntil 14 ind. Røstlandet, RØST 11.1-25.2 (SBA). 2 ind. Tennvalen, HERØY 14.2 (AIO). 1 ind. Øra, MELØY 25.2 (ØBI). 5 ind. Hadselsand, VÅGAN 29.12 (FSO). 1 ind. Delp, VÅGAN 29.12 (FSO).

Sotsnipe *Tringa erythropus*

Vår-/Sommerfunn:
1 ind. Klungsetvika, FAUSKE 15.5 (RBI, ØBI, SBI). 1 ad. Engasjyen NR, RANA 29.6 (POS, AEN).

Rødstilk *Tringa totanus*

Vinterfunn:
Inntil 12 ind. Røstlandet, RØST 2.1-6.2 (SBA). 1-2 ind. Flostad, HERØY 23.1-24.1 (AIO). 5 ind. Tennvalen, HERØY 14.2 (AIO).

1 ind. Røstlandet, RØST 10.12 (SBA). 1 ind. Flostad, HERØY 11.12 (AIO).

Skogsnipe *Tringa ochropus*

1 ind. Vega, VEGA 9.5 (JAN). 1 ind. Kvitfossen, VÅGAN 26.5 (FSO). 1 ind. Ballangen, BALLANGEN 27.5 (DLI). 2 ind. Rognan, SALTDAL 2.6-14.7 (KBS, AIO, JÅA, VFR). 1 ind. Svinøya, HERØY 31.7 (AIO). 1 ind. Salvannet, HERØY 31.7 (AIO). 1 ind. Valhaugen, LEIRFIJORD 1.8 (AIO). 2 ind. Stranda, NESNA 4.8-11.8 (AIO).

Grønnstilk *Tringa glareola*

1 ind. Røstlandet, RØST 8.5-9.5 (HEG). 6 ind. Klungsetvika, FAUSKE 11.5 (BGØ). 1 ind. Småvatnan, MELØY 14.5 (RBI, ØBI, SBI). 1 ind. Ostjønna, ALSTAHaug 16.5 (AIO). 1 ind. Langvalen, HERØY 16.5 (PSH, Kjell Isaksen). 1 par (parring) Djupvannet, BALLANGEN 16.5 (HØD, Vegard Leander Mathisen). 12 ad. Slettbakken, HATTFJELLDAL 19.5 (PAL). 1 ad. Bjortjønnlimyrene NR, GRANE 19.5 (PAL). 2 ad. Vallvatnet, FAUSKE 19.5 (HET). 2 ind. Kvitblikkvannet, FAUSKE 19.5-20.6 (MEG, RBI, KEV, HET). 1 ind. Lille Glomvann, MELØY 21.5 (DKO). 2 ind. Glomådeltaet landskapsvernområde, RANA 23.5 (AEN). 4 ind. Grunnvannet NR, BALLANGEN 24.5-8.6 (KBS, HØD, VFR, ABØ). 2 ind. Sørfinnset, GILDESKÅL 26.5 (DKO). 1 par Nestbyholmen, SALTDAL 2.6 (KBS, VFR, JÅA). 2 i par Beiarn, BEIARN 4.6 (FGR). 1 ind. Tennvatnet, VEFSN 4.6 (Thomas Bøhn). 3 ind. Semska, SALTDAL 7.6 (RBI). 2 i par parring Fiskvågvatnet, SALTDAL 8.6 (BKA). 1 par (varslende) Halshaugan, FAUSKE 25.6 (BGØ). 1 ad. Østerdalen landskapsvernområde SALTDAL 29.6 (HET). 1 ad. (varslende) Hømmervatn, FAUSKE 6.7 (HET). 2 par Storgraddisvatnet, SALTDAL 19.7 (KBS, GAS). 1 IK Skarvskjæret, NESNA 10.8 (AIO). 1 ind. Leines, LEIRFIJORD 27.8 (AIO).

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*

Sent høstfunn:

2 ind. Store Molla, VÅGAN 7.10 (FSO).

Steinvender *Arenaria interpres*

Vinterfunn:

3 ad. Hornneset, MELØY 23.1 (JIK). 1 ind. Røstlandet, RØST 24.2 (SBA). 1 ind. Nordjektevika, VEGA 24.2 (OHE).

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

4 ind. Djupvannet, BALLANGEN 17.5 (via HØD). 2-9 ind. Grunnvannet NR, BALLANGEN 24.5-8.6 (KBS, HØD, VFR, ABØ). 1 ind. Jarbruvatnet, SALTDAL 28.5 (BKA). 1-2 ind. Røstlandet, RØST 28.5-9.7 (MEG, JST, SBA, JOL). 2 ad. Sellevollvalan, ANDØY 29.5 (KBS, VFR). 1 par Sukkertoppen, SALTDAL 30.5 (POS, Tom Kenneth Sandvær). 4 ind. Semska, SALTDAL 7.6 (RBI). 1-6 ind. Seinesodden, BODØ 9.6-18.8 (AIO, RBI, TEK, ØBI). 10 ad. Saltfjellet, SALTDAL 15.6 (Carl Norberg). 1 par og minst 1 IK Grunnvannet NR, BALLANGEN 19.7 (AIO). 2 IK Skarvskjæret, NESNA 5.8-10.8 (AIO). 2 IK Ostjønna, ALSTAHaug 13.8 (AIO).

Polarjo *Stercorarius pomarinus*

2 ind. ptNØ Skarvskjæret, NESNA 13.7 (AIO). 1 IK ptSV Røstlandet, RØST 2.10 (SBA). 1 IK ptV Røstlandet, RØST 10.10 (JST, SBA, AIO).

Fjelljo *Stercorarius longicaudus*

5 ind. Korgfjellet, VEFSN 14.5 (GKJ). 4 ind. Klungsetvika, FAUSKE 15.5 (RBI, ØBI, SBI). 2 ind. Fiskvatnet, GILDESKÅL 17.5 (JIK). 3 ind. Lahku, GILDESKÅL 29.5 (JIK). 1 ind. Sundvann, GILDESKÅL 29.5 (JIK). 2 ind. Dverberg, ANDØY 29.5 (AIO, POS, AEN). 1 ad. Skrova, VÅGAN 7.6 (FBR). 1 ad. Røstlandet, RØST 20.6

(SBA). 1 ad. Moholmen, VÅGAN 30.6 (FBR). 3 ad. Vestfjorden, STEIGEN 3.7 (FBR). 1 ad. Røstlandet, RØST 6.7 (SBA). 2 ind. Røstlandet, RØST 8.7 (DKI). 1 par Balvannet, SALTDAL 9.7 (Kjartan Strand). 1 ad. Vestfjorden, STEIGEN 11.7 (FBR). 1 ad. vest for Andenes, ANDØY 12.7 (Olle Jonsson). 3 ad. Njallavardo, SALTDAL 19.7 (KBS, GAS). 2 ind. Grensen, MELØY 12.9 (RBI).

Storjo *Stercorarius skua*

4 ind. Røstlandet, RØST 29.4-8.9 (HEG, SBA, Bjørn Harald Larsen, DKI). 2 par Sandholmen, RØST 4.5-10.10 (SBA). 1 par Melholmen, RØST 21.5 (SBA). 1 par Sørtennholmen, RØST 21.5-1.6 (SBA, JST). 1 par Stavøya, RØST 23.5 (SBA). 1 par Helløy, RØST 26.5-30.5 (SBA). 6 ind. Røstlandet, RØST 28.5-30.5 (MEG). 1 ind. Nordland, VÆRØY 22.6 (JOL). 1 ind. Vestfjorden, STEIGEN 3.7 (FBR). 10 ind. Røstlandet, RØST 8.7 (DKI). 1 ind. Vestfjorden, STEIGEN 11.7 (FBR). 2 ind. Andfjorden, ANDØY 20.7 (AIO). 4 ind. Røstlandet, RØST 23.7 (SRI). 1 ind. Eggum, VESTVÅGØY 10.9 (JST, TAA). 3 ind. Røstlandet, RØST 16.9-10.10 (TAA, JST, SBA, AIO).

Ringnebbmåke. Foto: Martin Eggen

Ringnebbmåke *Larus delawarensis*

1 2K Kjerringøy, BODØ 3.6 (MEG).

Sildemåke *Larus fuscus*

Tidlige vårfunn:

3 ad. Sandneset, Ramberg, FLAKSTAD 11.3-24.3 (JWI). 1 ind. Forøy, MELØY 26.3 (SBI). 3 ad. Napp, FLAKSTAD 30.3 (JST).

Sene høstfunn:

1 ad. Myken, RØDØY 2.10 (RBI, KEV). 1 ind. Øra, MELØY 8.10 (ØBI).

Grønlandsmåke *Larus glaucoides*

Sommerfunn:

1 2K Engasjyen NR, RANA 1.6 (POS, AEN).

Polarmåke *Larus hyperboreus*

Sommerfunn:

1 3K Flyplassen, Røstlandet, RØST 2.6 (SBA). 1 ad. Kleppstad havn, VÅGAN 6.6 (FSO). 1 3K Ramberg, FLAKSTAD 7.6 (JWI). 1 2K Røstlandet, RØST 29.6 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 8.7 (DKI).

Dvergmåke *Hydrocoloeus minutus*

1 3K+ ptN Sør-Herøy, HERØY 16.5 (PSH, Kjell Isaksen, Simon Rye). 1 ind. Ballangen, BALLANGEN 27.5 (DLI). 3 par (reir) Grunnvannet NR, BALLANGEN 2.6-8.6 (KBS, HØD, VFR, ABØ). 1 IK ukjent dødsårsak Sulitjelma, FAUSKE 3.9 (Funnet av Kjell Lund Olsen, overlevert til Helgeland Museum).

Splitterne *Sterna sandvicensis*

1 ind. Ramberg, FLAKSTAD 9.5 (JWI).

Splitterne. Foto: James Wilson

Makrellterne *Sterna hirundo**Sent høstfunn:*

1 IK Kabelvåg, VÅGAN 1.10 (JST).

Rødnebbterne *Sterna paradisaea**Sent høstfunn:*

1 IK Røstlandet, RØST 10.10 (JST, SBA, AIO).

Svartterne *Chlidonias niger*

1 2K+ Røstlandet, RØST16.9 (SBA).

Skogdue *Columba oenas*

1 ind. Tjøtta, ALSTAHAUG 23.9 (PSH).

Ringdue *Columba palumbus**Sene høstfunn:*

1 2K+ Fredvang, FLAKSTAD 6.11 (JWI). 1 ind. Sauøya, VÅGAN 7.11-26.11 (JST). 1 ind. Rønsvika, BODØ 12.11 (TEK).

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

1-2 ind. Engen, NESNA 16.1-5.12 (AIO). 1-2 ind. Gravdal, VESTVÅGØY 1.4-11.7 (JOL). 1 ind. Bodøsjøen, BODØ 29.4 (Hans Kristian Fjeldsgård). 1 ind. Røstlandet, RØST 28.5-30.5 (MEG). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 7.6, funnet død 24.6 (FSO). 1 par Hemnesberget, HEMNES 9.6 (POS). 1 ind. Bodø, BODØ 3.7 (HEG). 1 ind. Halså, MELØY 6.7-7.7 (SBI). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 9.7 (FSO). 1 ind. Bjarø, MELØY 10.7 (SBI). 1 ad. M Rønsvika, BODØ 15.7 (KBS). 1 ad. Stormyra, BODØ 15.7 (KBS, GAS). 2 ind. Brønnøysund, BRØNNØY 22.7 (Nils Kristian Grønvik).

Turteldue *Streptopelia turtur*

1 ind. Røstlandet, RØST 15.5 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 9.10 (JST).

Gjøk *Cuculus canorus**Sent høstfunn:*

1 IK Bjarø, MELØY 3.10 (ØBI).

Snøugle *Bubo scandiacus*

1 IK M Angarsnes, LEIRFIJORD 25.9-26.9 (PSH).

Haukugle *Surnia ulula*

1 ind. Bjarø, MELØY 17.1-14.2 (RBI, KJL, MAG, Julie Ch. Larsen). 1 ind. Storvannet, VÅGAN 1.2 (FSO). 1 ind. Digermulen, VÅGAN 7.2 (FSO). 1 ind. Småvatnan, MELØY 10.2 (RBI). 1 ind. Olderfjord, VÅGAN 23.2 (FSO). 1 ind. Jarbruvatnet, SALTDAL 28.5 (BKA). 1 ind. Lyngvær, VÅGAN 6.6 (FSO). 1 ad. Bleikvassli, HEMNES 6.6 (POS). Ad. med 2 IK Bergdalslia, HATTFJELLDAL 17.6 (Siw Elin Eidissen). 1 ad. Gjerdalen, SØRFOLD 24.6 (HET). 1 ad. Kongsdalen, HEMNES 29.6 (POS). 1 ad. Hatten, VEFNSN 29.6 (Leif Ragnar Fiske). 1 ad. Femtevasslia, HAMARØY 21.7 (KBS). 2 ind. Store Molla, VÅGAN 31.7 (FSO). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 1.9 (FSO). 1 ind. Røssvassbukt, HEMNES 3.9 (MLI). 1 ind. Brennåsen, RANA 8.10 (via POS). 1 ind. Stordalen, VÅGAN 8.11 (FSO). 1 ind. Holandsfjord, MELØY 18.11 (SBI). 1 ind. Småvatnan, MELØY 26.11 (ØBI). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 30.12 (FSO).

Spurveugle *Glaucidium passerinum**Hekkefunn:*

2 ad. hekking Holmvassdalen NR, GRANE 31.5 (JLO). 1 ad. og 6 pull. ringmerket, Øyjorden, RANA 7.6 (POS).

Hornugle *Asio otus*1 ad. M (sang) Bjarø, MELØY 16.2 (RBI). Minst 14 hekkefunn i Vågan i Lofoten (se Sortland og Stenersen, *Havørna 2010*). 3 pull. Solbakken, HEMNES 1.6-1.7 (MLI). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 21.8 (FSO). 1 ind. Store Molla, VÅGAN 18.9 (FSO). 1 ind. Strømnes, VÅGAN 22.10 (FSO). 1 ind. Laukvik, VÅGAN 23.11 (FSO). 2 ind. Grunnfjorden, VÅGAN 9.12 (FSO).**Hærfulg** *Upupa epops*

1 ind. Alstad, VESTVÅGØY 21.9-25.9 (OTO, JST).

Hærfulg. Foto: John Stenersen

Vendehals *Jynx torquilla*

1 ad. (sang) Prestegårdsskogen, HATTFJELLDAL 22.5 (PAL). 1 ad. M (sang) Forfjord, ANDØY 28.5 (KBS, VFR). 1 ad. M (sang) Bjørnlia, BEIARN 7.6 (KBS, VFR). 1 ind. (sang) Tverråsen, HAMARØY 10.6 (JST). 1 ind. (sang) Ørnes, MELØY 8.7 (ØBI).

Gråspett *Picus canus**Nordfylket:*

1 ind. Auvika, BODØ 3.1 (GAS). 1 F Jorden, VÅGAN 30.10 (FSO). 1 M Sauøya, VÅGAN 11.12 (JST). 1 M Svolvær, VÅGAN 19.12 (FSO).

Grønnspekk *Picus viridis*

1 ind. Hauan, RANA 23.1-25.1 (Tina Solli). 1 2K+ Kjerringøy, BODØ 24.10 (TEK).

Svartspett *Dryocopus martius*

2 ind. Bjerka, HEMNES 4.4-5.4 (Terje Ånonli, AEN). 1 hørt og 3 brukte reir, Kvalnes, RANA 18.4 (AIO). 4 pull. Auringmoen, HEMNES 1.5-15.6 (via MLI). 1 ind. Ytteren, RANA 22.5 (AEN). 1 ind.

Granliveien, HATTFJELLDAL 22.5 (PAL). 1 ind. Sandvik Folkehøgskole, VEFNSN 16.7 (Jostein Moldsvor). 1 ind. Loftfjellet, RANA 29.8 (AEN). 1 ind. Bustneslia, RANA 18.9 (AEN). 1 ind. Lian NR, RANA 19.9 (AEN). 1 ad. Lasken, RANA 20.9 (Kristian Sivertsen). 1 ad. Geitklauvmyra, GRANE 24.9 (JLO). 1 ind. hørt Auringmoen, HEMNES 16.11 (via MLI). 1 ind. Bustneslia, RANA 1.12 (AIO).

Dvergspett *Dendrocopos minor*

1 M Misvær, BODØ 8.4 (MEG). 1 par Venstet, FAUSKE 10.4-18.4 (HET). 1 par Valnesfjord, FAUSKE 24.4 (HET). 1 M Skar, BODØ 24.4 (HEG). 1 par Mjønnesodden, BODØ 25.4 (TEK). 1 par Venstet, FAUSKE 14.5 (HET, GRO). 1 ind. (sang/spill) Sundet, TYSFIJORD 15.5-16.5 (HEG). 2 ind. Østerkløft, FAUSKE 15.5-16.5 (BGØ). 1 ind. Rognan, SALTDAL 1.6 (BKA, MEG). 1 ad. F Røklund, SALTDAL 3.7 (André Snøfugl). 1 ad. Heståsen, BØ 10.7 (KBS, VFR). 1 ad. Navjord, BEIARN 20.8 (Carl Norberg). 1 ind. Store Molla, VÅGAN 18.9 (FSO). 1 F ringmerket Skogsøy, NESNA 26.9 (AIO).

Tretåspett *Picoides tridactylus*

1 F Prestegårdsskogen, HATTFJELLDAL 2.1 (PAL). 1 ad. M Røssvatnet, HEMNES 13.1 (MLI). 1 ad. M Sjøforsen NR, HEMNES 15.2 (MLI). 1 M Bjarø, MELØY 20.2 (SBI). 1 par Halsos, MELØY 28.3 (RBI). 1 F Melkevannet, BALLANGEN 31.3 (HØD). 1 ind. Strandåsen, NESNA 1.5 (AIO). 1 ind. Etfjord, BALLANGEN 6.5 (HØD). 1 ad. Røssvatnet, HEMNES 13.5 (MLI). 1 ind. Jordbrulian, FAUSKE 17.5 (BGØ). 1 ind. Jarbruvatnet, SALTDAL 23.5 (BKA). 1 par med reir Høgbakken, BALLANGEN 16.6 (HØD, ABØ). 1 ad. M Rødsanden, VÅGAN 4.7 (FSO). 1 par med reir, Rognan, SALTDAL (HET). 1 ad. M Skarberget, TYSFIJORD 14.7 (KBS). 1 ad. M Store Molla, VÅGAN 31.7

(FSO). 1 ind. Heggvassbotn, BODØ 5.8 (Jon Grunde Roland). 1 ind. Granneset, RANA 28.8 (AEN). 1 M Gjervaljorda, RØDØY 16.9 (Tor Skjetne). 1 ind. Utskarpen, RANA 18.9 (AIO). 1 ind. Søvikmoen, ALSTAHAUG 19.9-24.9 (PSH). 1 M Sagatun, RANA 26.9 (AIO). 1 ind. Geitklauvmyra, GRANE 3.10 (JLO). 1 ind. Stordalen, BODØ 20.10-26.12 (TEK). 1 ind. Røssvatnet, HEMNES 20.11 (MLI). 1 ad. Handnesøya, NESNA 27.11 (JLO). 1 ind. Låter, BODØ 26.12 (MEG, BDØ).

Dverglerke *Calandrella brachydactyla*
1 2K+ Gimsøymyrene, VÅGAN 15.7-16.7 (JST).

Dverglerke. Foto: John Stenersen

Låvesvale *Hirundo rustica*
Tidlig vårfunn:
1 ind. Risbakken, VEGA 29.4 (JAN).

Taksvale *Delichon urbicum*
Sent høstfunn:
1 ind. Sjøforsen NR, HEMNES 16.10 (MLI).

Tartarpiplerke *Anthus richardi*
1 1K Røstlandet, RØST 11.10 (JST).

Tundrapiplerke *Anthus gustavi*

1 ind. Selvær, TRÆNA 1.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). (Funnet er fotodokumentert, men ennå ikke behandlet av NSKF)

Tundrapiplerke. Foto: Terje Kolaas

Lappiplerke *Anthus cervinus*
1 ind. Røstlandet, RØST 16.9 (TAA).

Gulerle *Motacilla flava*
Høstfunn:
1 ind. Husøy, TRÆNA 4.9 (AIO, Knut Samson Alne, POS). 2 ind. Røstlandet, RØST 6.9 (SBA). 1 1K Sandsletta, VÅGAN 8.9 (FSO). 1 ind. Røstlandet, RØST 22.9-23.9 tilhørte østlig underart (JMA).

Sitronerle *Motacilla citreola*
1 1K Røstlandet, RØST 6.9 (SBA). 1 1K Røstlandet, RØST 20.9-27.9 (VBU, MEG, TAA, HEG).

Sitronerle. Foto: Steve Baines

Linerle *Motacilla alba*
Sent høstfunn:
1 1KM Kabelvåg, VÅGAN 1.11-5.11. Fuglen hadde skadet en vinge og døde 5.11 (JST).

Svartryggerle *Motacilla alba yarrellii*
1 ind. Lånan, VEGA 6.5 (Jo Anders Auran, AES). 1 M Ostjønna, ALSTAHAUG 16.5 (AIO).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*
Sommerfunn:
1 ind. Tverråsen, HAMARØY 10.6 (JST). 1 ind. Kulvannet, HAMARØY 16.7 (AIO). 1 ad. Gamfossen, SALTDAL 19.7 (KBS, GAS). 2 ind. Spelrem, GRANE 20.7 (TAA). 2 ind. Vågsbotn, BODØ 24.7 (SRI). 2 ind. Store Molla, VÅGAN 31.7 (FSO). 3 ind. Hatten, RØDØY 3.8 (KEV). 1 par Trollpollen NR, HAMARØY 5.8 (HET). 1 ind. Østre Kila, RØDØY 26.8 (KEV). 5 ind. Stormdalsheia, RANA 28.8 (AEN). 2 ind. Svolvev, VÅGAN 28.8 (FSO).

Gjerdesmett *Troglodytes troglodytes*
Vinterfunn:
1 ind. Salta, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. Tennvalen, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. Silvalen, HERØY 1.1 (AIO). 1 ind. Nes, VEGA 1.1 (PSH). 1 ind. Tenna, HERØY 1.1-23.1 (AIO). 1 ind. Svolvev, VÅGAN 1.1-11.3 (FSO). 1 ind. Bjærangsfjord, MELØY 2.1-10.2 (RBI). 1 ind. Sauøya, VÅGAN 10.1-14.1 (JST). 1 ind. Kjeldal, MELØY 15.1 (ØBI). 1 ind. Bjærangen, MELØY 20.1 (SBI). 5 ind. Bolga, MELØY 23.1-30.3 (KJL, MAG). 1 ind. Helligvær, BODØ 27.1 (Ove Pedersen). 1 ind. Henningsvær, VÅGAN 13.2 (JST). 1 ind. Røstlandet, RØST 28.2 (SBA). 1 ind. Straumen, RANA 28.2 (AIO). 1 ind. Flostad, HERØY 5.3 (AIO). 1 ind. Vallsjø, VEGA 4.12 (JAN). 1 ind. Fygle, VESTVÅGØY 11.12 (JOL). 1 ind. Tenna, HERØY 11.12 (AIO). 1 ind. Toftan, VESTVÅGØY 12.12 (HVÅ). 1 ind. Svinøya, VÅGAN 19.12 (FSO).

Rødstrupe *Erithacus rubecula*
Vinterfunn:
1 ind. Svolvev, VÅGAN 1.1 (FSO). 1-3 ind. Sørvågen, MOSKENES 1.3-9.3 (Jørgen Skatland Pedersen). 1 M Forøy, MELØY 26.3-31.3 (SBI). 1 ind. Halså, MELØY 4.12-5.12 (ØBI, SBI). 1 ind. Stordalen, BODØ 5.12-31.12 (TEK). 1 ind. Flostad, HERØY 11.12 (AIO). 1 Strandvegen, NESNA 28.12 (JLO). 1 ind. Løpsmarka, BODØ 31.12 (BGØ).

Blåstrupe *Luscinia svecica*
Sent høstfunn:
1 1K F-farget Bjærangen, MELØY 6.10 (ØBI).

Blåstjert *Tarsiger cyanurus*
1 1K ringmerket Husøy, TRÆNA 1.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). (Funnet er fotodokumentert, men ennå ikke behandlet av NSKF)

Blåstjert. Foto: Terje Kolaas

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*
1 ad. M Lurda, EVENES 30.5 (KBS, VFR).

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*
Sene høstfunn:
1 ind. Selvær, TRÆNA 1.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). 1 ind. Husøy, TRÆNA 1.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). 1 F-farget

Røstlandet, RØST 8.10 (SBA, AIO). 1 1K M Røstlandet 9.10 (SBA, AIO). 1 ind. Myken, RØDØY 11.10 (TRØ, ORD). 1 F Røssvatnet, HEMNES 18.10 (MLI).

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Sent høstfunn:

1 1K Hestmonagården, LURØY 10.10 (TRØ, ORD).

Svartstrupe *Saxicola torquatus*

1 M Holand, VÅGAN 27.5 (FSO).

Svartstrupe, østlig form

Saxicola torquatus maurus/stejnegeri

1 1K Værøy, VÆRØY 24.9 (VBU, ØWJ, JMA, MHE). (Funnet er fotodokumentert, men ennå ikke behandlet av NSKF)

Svartstrupe, underarten maurus/stejnegeri, også kalt asiasvartstrupe, og i flere land ansett som egen art.

Foto: Øivind Wathne Johannessen

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

Sene høstfunn:

2-9 ind. Røstlandet, RØST 1.10-17.10 (SBA, JST, AIO). 4 ind. Sanna, TRÆNA 2.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). 2 ind. Myken, RØDØY 2.10 (RBI, KEV). 1 ind. Utakleiv, VESTVÅGØY 3.10 (JOL, RLA). 1 ind. Andøya Flystasjon, ANDØY 10.10 (AJE). 1 1K Strendene, VÅGAN 13.10 (FSO).

Ringtrost *Turdus torquatus*

Vinterfunn:

1 M Laukvikmoloen, VÅGAN 4.3 (FSO). 1 M Svolvev, VÅGAN 26.12 (FSO).

Rødvingetrost *Turdus iliacus*

Vinterfunn:

1 ind. Svolvev, VÅGAN 5.1 (FSO). 1 ind. Laukvik, VÅGAN 21.1 (FSO). 1 ind. Skarstein, ANDØY 31.1 (AJE). 1 ind. Vallsjø, VEGA 31.1 (JAN). 1 ind. Eggum, VESTVÅGØY 8.2-15.2 (JOL, HVÅ, RLA).

Duetrost *Turdus viscivorus*

1 ind. Skarvskjæret, NESNA 27.4 (AIO). 1 ind. Hesjebakken, HEMNES 2.5 (AEN). 1 ind. Bjerkmoen, HEMNES 2.5 (POS). 1 Myklebostad, RANA 8.5 (POS). 1 ind. Skogsleira, NESNA 10.5 (AIO). 1 ad. Gamfossen, SALTDAL 19.7 (KBS, GAS). 2 ad. Geitklauvmyra, GRANE 24.9 (JLO).

Gresshoppesanger *Locustella naevia*

1 M syngende Fagerlia, RANA 8.7-2.8 (Thomas Bjugn, POS, AIO, Steve Bickford, AEN).

Busksanger *Acrocephalus dumetorum*

1 ind. Røstlandet, RØST 20.9-21.9 (MHE, MEG m.fl).

Busksanger. Foto: Morten Helberg

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

1 1K Røstlandet, RØST 18.9 (MHE m.fl.).

Hauksanger *Sylvia nisoria*

1 1K ringmerket Åsmo, HERØY 29.8 (AIO). 1 1K Røstlandet, RØST 30.8 (HEG). 1 1K Røstlandet, RØST 3.9 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 6.9 (SBA). 3 1K Røstlandet, RØST 18.9 (LBL, JMA, TEK). 2 1K stasjonær Røstlandet, RØST 19.9 (LBL, JMA). 1 1K Røstlandet, RØST 20.9-30.9 (VBU, MEG, HEG, ØWJ). 1 1K Fygle, VESTVÅGØY 27.9-3.10 (JOL). 1 ind. Brettesnes, VÅGAN 7.10 (FSO).

Møller *Sylvia curruca*

1 ind. sang Limyråsen, BODØ 17.5 (Tor Egil Kvalnes). 1 M sang/spill Kirkøy, VEGA 4.7 (PSH). 1-3 ind. Røstlandet, RØST 7.9-11.10 (Egil Ween, MEG, JST, HEG). 1 ind. Store Molla, VÅGAN 19.9 (FSO). 1 ind. Værøy, VÆRØY 25.9 (BOT). 1 ind. Husøy, TRÆNA 30.9 (TKO, BNY, VKR, BFU). 1 ind. Store Molla, VÅGAN 7.10 (FSO).

Hagesanger *Sylvia borin*

Sene høstfunn:

1 ind. Haversand, VÅGAN 7.10 (FSO). 1 ind. Brettesnes, VÅGAN 7.10 (FSO). 1-2 ind. Røstlandet, RØST 9.10-11.10 (JST, SBA, AIO). 2 ind. Myken, RØDØY 11.10 (TRØ, ORD). 1 ind. Toftan, Vestvågøy 23.10 (HVÅ).

Munk *Sylvia atricapilla*

Tidlig vårfunn:

1 F Vassdalsvik, MELØY 15.4 (FGR).

Vinterfunn:

1 M Svinøya, VÅGAN 19.12 (FSO).

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

2 ind. Røstlandet, RØST 18.9 (LBL, JMA). 1-5 ind. Røstlandet, RØST 19.9-22.9 (LBL,

JMA). 1 ad. Auvåg 23.9 (Jan Inge Skagen). 1 ind. Røstlandet, RØST 24.9 (Egil Ween). 6 ind. Værøy, VÆRØY 24.9 (VBU, ØWJ, JMA). 1-2 ind. Værøy, VÆRØY 25.9-28.9 (BOT). 4 ind. Røstlandet, RØST 29.9 (MEG, MHE m.fl.). 7 ind. Røstlandet, RØST 30.9 (MEG, MHE m.fl.). 1 ind. Røstlandet, RØST 1.10 (SBA).

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*

1 M (sang) Rognan, SALTDAL 20.5 (BKA). 1 M (sang) Kvannskogen, HAMARØY 26.5 (HET). 3 M (sang) Rognan, SALTDAL 1.6 (BKA). 1 ind. Fykan, MELØY 2.7 (Arve Henningsen). 1 ad. (varslende) Rognan, SALTDAL 5.7 (HET). 1 ind. Røstlandet, RØST 29.8-30.8 (HEG). 1 ind. Røstlandet, RØST 3.9-7.9 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 7.9 (SBA). 1 ind. Røstlandet, RØST 8.9 (SBA).

Dvergfluesnapper *Ficedula parva*

1 4K+ M ringmerket Husøy, TRÆNA, 8.8 (TRØ, TKV).

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Sent høstfunn:

1-2 ind. Husøy, TRÆNA 1.10-2.10 (TKO, BNY, VKR, BFU).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

4 ind. Skar, BODØ 24.4 (HEG). 3 ind. Jordbrulian, FAUSKE 17.5 (BGØ). 2 i par Steinbakken, FAUSKE 6.6 (GRO). 2 ind. Svolvev, VÅGAN 26.9 (FSO). 7 ind. Røsvikdalen, SØRFOLD 7.10 (HET). 8 ind. Rognan, SALTDAL 11.10 (BKA). 17 ind. Jordbru, FAUSKE 20.10 (BGØ). 3 ind. Bringsli, FAUSKE 21.10 (HET). 3 2K+ Kjerringøy, BODØ 24.10 (TEK).

Løvmeis *Parus palustris*

1 ind. Ørntuva, MELØY 5.3-23.3 (KJL, MAG). 1 ind. Halså, MELØY 20.3-15.4

(ØBI, KJL, MAG). 2 ind. Svolvær, VÅGAN 30.6-22.7 (JST, FSO). 1 ind. Halså, MELØY 17.10-23.10 (ØBI).

Trekryper *Certhia familiaris*

Vår-/Sommerfunn:

1 ind. Stordalen, BODØ 24.4-25.4 (TEK). 1 par (reir) Nestby, SALTDAL 15.5 (RBI, ØBI, SBI). 1 ind. Bjæringen, MELØY 13.6 (ØBI).

Pirol *Oriolus oriolus*

1 F-farget Røstlandet, RØST 6.6-10.6 (SBA). 1 2K+ F-farget Røstlandet, RØST 7.9 (SBA).

Tornskate *Lanius collurio*

1 M Hovden, BØ 9.8 (Arnfinn Bakklund).

Varsler *Lanius excubitor*

1 ad. Røssvatnet, HEMNES 1.2-24.2 (MLI). 1 ind. Røstlandet, RØST 18.4-19.4 (SBA). 1 ind. Vollamyran, FAUSKE 2.6 (SBI). Hekking: 1 par med min. 2 1K Sleipnesodden, RØDØY 14.7-3.9 (KBS, RBI, ØBI, KEV). 1 ad. Storrassåsen, GRANE 20.7 (Siw Elin Eidissen). 1 ind. Svartvatnet, HEMNES 15.8 (MLI). 1 ad. Røssvatnet, HEMNES 31.10-6.12 (MLI).

Lavskrike *Perisoreus infaustus*

1-2 ind. Granliveien, HATTFJELLDAL 2.4-3.4 (PAL). 1 ad. Dunderlandsdalen, RANA 13.6 (POS). 1 par Storrassåsen, GRANE 20.7 (Siw Elin Eidissen). 1 ind. Sjøforsen, HEMNES 13.8 (MLI). 1 ind. Svartvatnet, HEMNES 15.8-3.9 (MLI). 3-4 ad. Geitklauvmyra, GRANE 24.9-3.10 (JLO). 2 ind. Finneidfjord, HEMNES 28.10 (MLI).

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*

1 ind. Mosjøen camping, VEFSN 23.8 (BBE). 1 ind. Tenna, HERØY 29.8 (AIO).

2 ind. Mosjøen, VEFSN 29.8 (Karin Stoll). 1 ind. Båsmo, RANA 9.9 (AEN). 1 ind. Kippermoen, VEFSN 10.9 (Odd Skaland). 2 ind. Mo i Rana, RANA 18.9 (AIO). 3 ind. Mo i Rana, RANA 21.9 (OHE). 1 ind. Ørnes, MELØY 26.10 (Kolbein Krokstrand).

Nøttekråke, underarten *macrorhynchos*

Nucifraga caryocatactes macrorhynchos
1-4 ind. Meyerparken, RANA 8.9-4.10, hvorav minst ett ind. tilhørte denne underarten (POS).

Kaie *Corvus monedula*

1 ind. Laneset, ANDØY 29.3 (AJE). 1 ind. Mosjøen, VEFSN 28.4 (Torger Johannes Nilsen). 1 ind. Selvær, TRÆNA 5.5 (via TKV). 2 ind. Skog, NESNA 3.6 (AIO). 1 par Fagervika, LEIRFJORD 6.6 (Torbjørn Fagervik). 2 ind. Mosjøen, VEFSN 8.6 (RBI). 1 ind. Bjærangsfjord, MELØY 5.8 (RBI). 2 ind. Mosjøen, VEFSN 21.9 (OHE). 5 ind. Korgen, HEMNES 28.9-30.9 (Jan Torheim).

Kornkråke *Corvus frugilegus*

2 ind. Ørsnes, VÅGAN 9.5 (TKV, OLH).

Pilfink *Passer montanus*

1 ad. Bjerkvik, NARVIK 14.5 (KBS). 1 ind. Røstlandet, RØST 18.9-11.10 (VBU, MHE, JST, ØWJ). 1 ind. Myken, RØDØY 3.10 (RBI, KEV). 2 ind. Skogsøy, NESNA 12.10-5.12 (AIO).

Pilfink *Passer montanus x gråspurv P. domesticus*

Røstlandet, RØST 18.9-14.11 2010 (MEG, SBA m.fl).

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vinterfunn:

1 M Granliveien, HATTFJELLDAL 1.1 (PAL). 3 ind. Fygle, VESTVÅGØY 27.1-16.3 (JOL).

1 F Halså, MELØY 6.2-25.2 (ØBI). 2 M Granliveien, HATTFJELLDAL 5.12 (PAL). 2 ind. Sauøya, VÅGAN 10.12 (JST). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 12.12 (AIO). 1 M Strandvegen, NESNA 15.12 (JLO). 1 ind. Ytteren, RANA 18.12-25.12 (AEN). 1 F Svolvær, VÅGAN 19.12-29.12 (FSO). 1 M Engavågen, MELØY 21.12 (SBI). 2 ind. Fygle, VESTVÅGØY 24.12 (JOL). 1 ad. F Børøya, HADSEL 26.12 (Jens-Are Johansen). 2 ind. Løpsmarka, BODØ 31.12 (BGØ).

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Vinterfunn:

1 ind. Laukvik, VÅGAN 5.1 (FSO). 1 M Laukvik Skole, VÅGAN 17.2 (FSO). 1 ind. Vallsjø, VEGA 6.12 (JAN). 17 ind. Fygle, VESTVÅGØY 10.12-22.12 (JOL). 12 ind. Toftan, VESTVÅGØY 11.12-30.12 (HVÅ). 2 ind. Gravdal, VESTVÅGØY 12.12 (JOL, RLA). 7 ind. Svolvær, VÅGAN 23.12-29.12 (FSO). 2 ind. Svolvær, VÅGAN 30.12 (FSO).

Stillits *Carduelis carduelis*

1 ind. Glomfjord, MELØY 18.5 (DKO). 1 1K Bjærangsfjord, MELØY 12.9-14.9 (RBI, ØBI, KJL, SBI).

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Vinterfunn:

Inntil 9 ind. Ytteren, RANA 1.1-4.1 (AEN). Inntil 35 ind. Bjæringen, MELØY 15.1-28.2 (RBI, SBI, RUB, ØBI). 5 2K+ Nordvika, FAUSKE 27.2 (TEK).

Tornirisk *Carduelis cannabina*

1 ad. Ørsvåg, VÅGAN 7.5 (OLH). 39 ind. Rønvikjordene, BODØ 3.9 (TEK). 26 ind. Bodøsjøen, BODØ 6.9 (TEK). 8 ind. Bodøsjøen, BODØ 17.9 (MEG, TEK). 1 ind. Røstlandet, RØST 18.9 (LBL, JMA). 1 ad. M Stemland, FAUSKE 26.9 (ØBI). 1 M Valnesfjord, FAUSKE 26.9 (SBI)

Brunsisik *Carduelis cabaret*

1 M Holand, VEGA 12.4 (PSH). 1 ad. M Svolvær, VÅGAN 7.7 (FSO). 1 ad. M Svolvær, VÅGAN 21.7 (FSO). 2 1K ringmerket Skogsøy, NESNA 28.7-29.7 (AIO). 1 2K+ M Svolvær, VÅGAN 3.8 (FSO). 2 1K ringmerket Skogsøy, NESNA 7.8 (AIO). 1 1K Toftan, VESTVÅGØY 21.8 (HVÅ). 3 ind. ringmerket Nyheimsosen, HERØY 28.8 (AIO). 1 1K ringmerket Åsmo, HERØY 28.8 (AIO). 22 ind. ringmerket Nyheimsosen, HERØY 11.9 (AIO). 3 ind. Bjærangsfjord, MELØY 12.9-14.9 (RBI, ØBI, KJL, SBI). 2 ind. Myken, RØDØY 3.10 (RBI, KEV). 1 M Svolvær, VÅGAN 24.12 (FSO). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 29.12 (FSO).

Polarsisik *Carduelis hornemannii*

2 ind. Bjæringen, MELØY 23.1-27.2 (RBI, SBI, RUB). 1 ind. Stordalen, BODØ 25.1 (TEK). 1 ad. M Granliveien, HATTFJELLDAL 2.4 (PAL). 1 ad. F Granliveien, HATTFJELLDAL 8.4 (PAL). 2 ind. Halså, MELØY 8.5 (ØBI). 1 ad. M Røssvatnet, HEMNES 13.5 (MLI). 1 ad. Skarstein, ANDØY 13.6 (AJE). 5 1K ringmerket Skogsøy, NESNA 28.7-30.7 (AIO). 1 2K+ Toftan, VESTVÅGØY 21.8 (HVÅ). 1 1K ringmerket Nyheimsosen, HERØY 28.8 (AIO). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 11.9 (FSO). 1 1K Bjæringen, MELØY 12.9 (ØBI, KJL, SBI). 3 ind. Skarstein, ANDØY 15.9 (AJE). 2 ind. Store Molla, VÅGAN 18.9 (FSO). 2 ind. Laukvik Skole, VÅGAN 23.9 (FSO). 7 ind. Værøy, VÆRØY 24.9 (VBU, JMA). 1-3 ind. Røstlandet, RØST 25.9-16.10 (MEG, JST, SBA, AIO). 1 ind. Bjærangsfjord, MELØY 26.9 (RBI). 2 ind. Myken, RØDØY 3.10 (RBI, KEV). 2 ind. Haversand, VÅGAN 7.10 (FSO). 1 ind. Rognan, SALTDAL 12.10 (BKA). 1 ind. Skogsøy, NESNA 17.10 (AIO). 2 ind. Jorden, VÅGAN 24.10 (FSO). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 30.10 (FSO). 1

ind. Kabelvåg, VÅGAN 12.11 (JST). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 13.11 (AIO). 2 ind. Tennvalen, HERØY 14.11 (AIO). 2 ind. Teishaugene, VÅGAN 5.12 (FSO). 1 ind. Svolvær, VÅGAN 7.12 (FSO). 1 ind. Halså, MELØY 11.12 (ØBI). 2 ind. Åsmo, HERØY 11.12-12.12 (AIO). 1 ind. Nord-Herøy, HERØY 12.12 (AIO). 1 ind. Ytteren, RANA 25.12 (AEN). 2 ind. Skarstein, ANDØY 30.12 (AJE).

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

9 ind. Tjøtta, ALSTAHAUG 29.9 (PSH). 3 ad. M og 2 F-farget Tustervatnet, HEMNES 21.11 (POS, AEN).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

2 ind. Selfors, RANA 18.5 (Dag-Werner Hansen). 1 F-farget Husøy, TRÆNA 4.9 (AIO, Knut Samson Alne, POS). 2 ind. Røstlandet, RØST 7.9 (SBA). 1 1K ringmerket Røstlandet, RØST 18.9 (MHE, LBL, JMA). 1 ind. Røstlandet, RØST 20.9-21.9 (MEG, MHE m.fl.). 2 1K Røstlandet, RØST 29.9 (MEG, BDØ). 2 ind. Myken, RØDØY 2.10 (RBI, KEV).

Konglebit *Pinicola enucleator*

4 ind. Vatterfjorden, VÅGAN 17.11 (FSO). 2 par Handnesøya, NESNA 27.11 (JLO). 35 ind. Kjul, Andvågen 27.11 (Jon Suul). 1 F-farget Laukvik, VÅGAN 9.12 (FSO). 2 ad. Handnesøya, NESNA 17.12 (JLO, Siw Elin Eidissen). 2 F-farget Forkledalen, LØDINGEN 25.12 (FSO).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes*

1 ad. Ørsvåg, VÅGAN 5.5-7.5 (OLH). 1 ind. Båsmo, RANA 14.6-15.6 (Steinar Høgaas).

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Vårfunn:

1 M Halså, MELØY 14.4-18.4 (RBI, ØBI, KJL, MAG).

Sommerfunn - kyst:

1 ind. Røstlandet, RØST 28.5-30.5 (MEG). M Gimsøymyrene, VÅGAN 11.6 (HVÅ). 1 2K+ M Røstlandet, RØST 4.7 (JST).

Høstfunn:

Store antall på trekk på Røstlandet, RØST 13.9-15.10, med høyeste dagsantall 80 ind. 20.9 og 95 ind. 30.9 (Egil Ween, VBU, MEG, JST). 2 ind. Skomvær, RØST 22.9 (VBU, SBA m.fl.). 1 ind. Hestmannøy, RØDØY 24.9 (OHE). 3 ind. Værøy, VÆRØY 24.9-26.9 (BOT, ØWJ). 1 ind. Laukvik, VÅGAN 26.9 (FSO). 15 ind. Selvær, TRÆNA 1.10 (TKO, BNY, VKR, BFU). 1 ind. Myken, RØDØY 2.10 (RBI, KEV). 1 ind. Brettesnes, VÅGAN 7.10 (FSO). 3 ind. Rønvikjordene, BODØ 14.10 (TEK). 1 ind. Gravodden, BODØ 24.10 (BGØ).

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

Vinterfunn:

3 ind. Ramberg, FLAKSTAD 18.1 (JWI). 4 ind. Øra, MELØY 31.1 (JIK). 1 ind. Røstlandet, RØST 24.2 (SBA). 16 ind. Andenes havn, ANDØY 25.2 (JST). 3 ind. Skogvoll NR, ANDØY 28.2 (AJE, OPB). 12 ind. Stave, ANDØY 28.2 (AJE, OPB). 25 ind. Ramberg, FLAKSTAD 12.12-19.12 (JWI). 1 ind. Kjerringøy, BODØ 26.12 (MEG, BDØ). 9 ind. Hadselsand, VÅGAN 29.12 (FSO). 2 ind. Andenes, ANDØY 30.12 (AJE).

Dvergspurv *Emberiza pusilla*

1-2 ind. Røstlandet, RØST 18.9-21.9 (TAA, VBU m.fl.).

Observatørliste:

ABØ-Anita B.A. Ødegård
AEN-Arne Engås
AES-Arild Espelien
AIO-Atle Ivar Olsen
AJE-Anette Jensen
BBE-Bjørn Berg
BDØ-Beathe Dømbe
BFU-Bjørn Fuldseth
BGØ-Bernt-Gunnar Østerkløft
BKA-Bård Karlsen
BNY-Bård Nyberg
BOT-Bjørn Olav Tveit
DKI-Dagfinn Kihlberg
DKO-Dagfinn Kolberg
DLI-Daniel Lindberg
EBE-Espen Andre Bergersen
EMU-Egil Murud
FBR-Fredrik Broms
FGR-Fredrik Gransjøen
FSO-Frantz Sortland
GAS-Geir-Arne Strann
GKJ-Gunnar Kjærstad
GRO-Gunnar Rofstad
HET-Hanne Etnestad

HEG-Håvard Eggen
HVÅ-Harald Våge
HØD-Harry Ødegaard
JAN-Johan Antonsen
JBA-Johnny Bakken
JHM-Jørn Helge Magnussen
JIK-Jan Inge Karlsen
JLO-Jostein Lorås
JMA-Jarl Marius Abrahamsen
JOL-Jon Olav Larsen
JOS-Johan Sirnes
JST-John Stenersen
JWI-James Wilson
JÅA-Johan Åge Asphjell
KBS-Karl-Birger Strann
KEV-Kim Erlend Vidal
KJL-Kjetil Larsen
KMT-Klaus Maløy Torland
LBL-Leif Bjørn Lunde
MAG-Margareth Gransjøen
MEG-Martin Eggen
MHE-Morten Helberg
MLI-Magnus Lien
OHE-Oddvar Heggøy

OLH-Ole Lykke Henriksen
OPB-Ole Petter Bergland
ORD-Ole Roar Davidsen
OTO-Oona Torgersen
PAL-Per A. Lorentzen
POS-Per Ole Syvertsen
PSH-Paul Shimmings
RBI-Raymond Birkelund
RLA-Ruben Larsen
RUB-Ruben Birkelund
SBA-Steve Baines
SBI-Sverre Birkelund
SRI-Simon Rix
TAA-Tomas Aarvak
TEK-Thor Edgar Kristiansen
TKO-Terje Kolaas
TRØ-Tom Roger Østerås
VBU-Vegard Bunes
VFR-Vigdis Frivoll
VKR-Vidar Krøke
ØBI-Øystein Birkelund
ØWJ-Øivind Wathne Johannesen

Kartleggingsprosjektet - Bestand av hubro i Norge

av Atle Ivar Olsen – Fylkeskoordinator for Nordland

Hubroen har blitt sett på som villmarkens fugl fremfor noen annen. Vi forbinder den ofte med uveisomme daler og dype skoger. Fortsatt finnes hubroen på slike plasser, men i våre dager er det like gjerne i kulturlandskapet, nær bebyggelse, eller langs kysten at vi finner hubroen hekkende. Fram til midten av forrige århundre var den en av de aller mest etterstrebede rovfuglene i den norske faunaen. Dens store oransje øyne og fjærtopper ga den ord for å være fanden i fugleskikkelse! Etterstrebelen var så omfattende at hubroen forsvant helt fra enkelte områder.

Vi har egentlig temmelig dårlig kunnskap om hubrobestandens størrelse og utvikling

i Norge. Artsdatabanken har i sin rødliste vurdert hubroen til å være sterkt truet. Det innebærer at det er 20 % sannsynlighet for at hubroen skal være helt forsvunnet fra den norske fuglefaunaen i løpet av 50-100 år. Den samlede norske bestanden vurderes nå etter skjønn til å være på ca. 1000 hekkende par, men det er grunn til å frykte at også dette anslaget er for høyt. Anslaget for Nordland er på 50-80 par (Direktoratet for naturforvaltning 2009).

Hubroen ble, som den siste av våre ugler, totalfredet i Norge sammen med de siste jaktbare rovfuglartene i 1971. Dessverre ble denne trusselfaktoren mot hubrobestanden avløst av flere nye. Som

Hubro. Foto: Karl Otto Jacobsen, NINA

toppredator i næringskjeden ble hubroen offer for spredning av miljøgifter, framfor alt kvikksølv og DDT. I dag fortsetter nedgangen fordi dødeligheten er stor i bestanden, samtidig som hekkeplassene ødelegges og forstyrres.

Hubroen benytter ofte bærekonstruksjonene for kraftlinjer som sitteplass når de speider etter bytte. Dette blir skjebnesvangert i de tilfellene hvor avstanden mellom to strømførende linjer, eller avstanden mellom en strømførende linje og en jordet enhet, blir så kort at hubroen kommer i kontakt med begge deler samtidig når den slår ut med de store vingene. Da blir hubroen drept ved strømoerslag (også kalt elektrokusjon). Det er 22 kV-linjene som har såpass kort avstand mellom linjene at dette blir et problem når hubroen sitter på traversen. I tillegg er stolpemonterte transformatorer

de reneste dødsfellene for hubroen. Dette problemet ønsker vi fortsatt å få gjort noe med i samarbeid med DN og NVE.

I tillegg møter kystbestanden av hubro nå en ny trussel. Planene om vindkraftutbygging langs kysten har i de siste årene blitt formidabel, og på grunn av hubroens biologi og jaktteknikk er det sannsynlig at en del vil kollidere med vindturbinene og bli drept.

Mens det var etterstrebelse som utgjorde den alvorligste trussel mot hubrobstanden i første halvdel av forrige århundre, fortrenghes kysthubroene i dag av vindkraftanlegg og tilhørende veier, og de sørvendte brantene som hubroen foretrekker som hekkeplass har også de kvalitetene som hyttebyggerne foretrekker, - sol og utsikt. Hubroen kan tåle å hekke i nærheten av bebyggelse, men den økte fritidsaktiviteten som følger med hyttebebyggelsen er ofte utslagsgivende for at hubroen blir fortrenghet fra hekkeplassen.

Skogavvirkning like inntil hubroens hekkehyller forekommer også.

Kunnskap om bestandsstørrelsen og stedfestet informasjon om hvor hubroen finnes er nødvendig for å kunne arbeide for å ta vare på arten. Ta derfor kontakt dersom du kjenner til steder hvor hubroen har, eller har hatt tilhold! Fylkeskontakt i Nordland er undertegnede.

Kunnskapsnivået omkring hubroens situasjon er dårlig i mange landsdeler, og de mange bekymringsmeldingene om hubroens situasjon, og behovet for oppdatert kunnskap, var utslagsgivende når Norsk Ornitologisk Forening skulle velge årets fugl for 2008. For at vi i tida framover skal ha et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne ta vare på arten, er NOF i gang med en landsdekkende kartlegging av hubro som skal vare ut 2012.

Hubroen er, til tross for sin størrelse, en art som er svært vanskelig å kartlegge. Årsakene til det er at den lever en anonym tilværelse, og er stort sett aktiv om natten. I tillegg til å få bedre oversikt over hubroens forekomst og status ønsker vi å kartlegge de trusselfaktorene som er mest aktuelle i de hubroterritoriene som blir registrert.

Hubroens roping er den beste indikasjonen på at hubroen har fast tilhold på en lokalitet, og denne kan høres over store avstander. Under gunstige forhold i åpent landskap, opp til 4 km, men ut fra topografi og værforhold kan dette variere. Et etablert hubropar kan være temmelig tause gjennom hekkesesongen. Når de først lar høre fra seg, er det ofte bare ved solnedgang eller soloppgang. Et enkelt eller bare noen få støt kan være alt man får høre! Hubroen startet ropeaktiviteten gjennomsnittlig

ca tre kvarter etter solnedgang, og ofte er det bare 5-8 rop i en serie som varer i 1-2 minutter som blir hørt. Med andre ord så gjelder det å være på plass til rett tid hvis man skal lokalisere hubrotillhold ved å registrere hubroens rop! Både eldre og nyere opplysninger om hubroens forekomst er viktig i kartleggingsarbeidet. Hvis du har kjennskap til slike, eller vil være med ut og lytte etter hubro, ta kontakt for å hjelpe til med hubrokartleggingen i Nordland.

I egg- og ungeperioden er hubroparet vare for forstyrrelser, og de kan lett forlate egg og unger og oppgi hekkingen hvis de blir forstyrret i nærheten av reiret. I denne perioden skal alle som deltar i NOFs kartlegging holde en lav profil og ikke nærme seg eventuelle reirhyller. Fra begynnelsen av juli og ut i august kan hekkeplassene besøkes for å konstatere om det har vært hekking gjennom å lete etter sportegn, eller på kvelden før å lytte etter tiggende hubrounger.

Når det nå er så mange farer som truer hubrobstanden, er det på tide at det settes i verk tiltak for å hindre at denne flotte fuglen går undergangen i møte! NOF skal arbeide for det, i dialog med DN og NVE. Siden 2012 er det siste året i kartleggingen håper jeg at mange tar utfordringen og deltar aktivt i kartleggingen. Det finnes midler for å dekke kjøring og faktiske utgifter til ferge og bompenger og lignende, så ta kontakt hvis du vil gjøre en jobb. Og husk at også gamle observasjoner og informasjon er av interesse, så jeg vil gjerne høre om alt – gammelt som nytt!

Direktoratet for naturforvaltning, 2009. Handlingsplan for hubro *Bubo bubo*. Rapport 2009-1

NOF NORDLANDS ÅRSMØTEHELG I FAUSKE 2011

I 2011 var det Bodø lokallag som var vertskap for fylkesavdelingens årsmøte, og dermed var det duket for et treff noen lunde midt i fylket. Helga 20.–22. mai møttes et tyvetalls fuglefolk fra hele fylket i felt, i møter og til sosialt samvær i Fauske. Overnatting og selve årsmøtet fant sted på Lundhøgda Camping.

Arrangørlagets leder Thor Edgar Kristiansen hadde en aldri så liten godbit å by på allerede ved ankomst fredag ettermiddag: en taffeland hunn i Kvitblikkvatnet. Dette ble også helgas mest uvanlige observasjon. Ellers var været ikke særlig innbydende lørdag morgen og formiddag, da det var satt opp ekskursjon til flere lokaliteter i Fauske og lengst sør i Sørfold kommuner. Gråstrupedykkere, bergender og temmincksniper var blant de «bedre» observasjonene, om enn nokså forutsigelig.

Utflyktene på lørdag ble gjort i mindre grupper uten felles ledelse. Noen av de ivrigste tok en tur inn til Bodø for å lete etter tre rustender som tre dager tidligere var rapportert fra Bodøsjøen. Flokken var nok fløyet, så en tornirisk hann på Rønvikjordet ble det viktigste utbyttet av dette stundet.

Under det formelle årsmøtet lørdag ettermiddag var 12 personer til stede, og disse representerte lokallagene i Bodø, Lofoten, Vesterålen, Nesna og Rana. Årsmøteforhandlingene forløp uten dramatikk av noe slag. Fylkesavdelingens revisor Ivar Sellæg (Bodø) gikk bort våren 2011, og regnskapet var derfor i stedet revidert

av Einar Furuheim (Rana). Dette ble bifalt av årsmøtet, og Einar ble dessuten valgt som ny revisor. Ellers ble Atle Ivar Olsen (Nesna) gjenvalgt som leder for ett år, mens Anette Jensen (Vesterålen) er ny i styret og ble valgt for to år. I alle øvrige posisjoner som skulle fylles ble det gjenvalg. Alle valgene var enstemmige.

Atle Ivar orienterte årsmøtet om omleggingen av NOFs medlems- og kontingentsstruktur som ble vedtatt under hovedforeningens årsmøte i Oslo i april 2011. Den nye ordningen, som innebærer sentral kontingentinnkreving og deretter overføring av en andel av midlene til fylkesavdelingene, vil bli innført fra og med 2013. Fylkesavdelinger som ønsker det kan imidlertid innføre ordningen allerede i 2012. Årsmøtet i NOF Nordland vedtok å vente til 2013 med innføringen. Behandling av vedtektsendringer som vil være en naturlig følge av den nye strukturen ble vedtatt utsatt til årsmøtet i 2012.

På lørdag ettermiddag ble to snøgjess oppdaget på en plen i sentrum av Fauske. Det

Snøgjess på bytur. Foto: Per Ole Syvertsen

Nærkontakt med perleugla. Foto: Per Ole Syvertsen

uvanlige tilholdsstedet og fuglenes relativt uredde opptreden gjør det overveiende sannsynlig at denne nordamerikanske arten ikke hadde funnet veien hit helt på egen hånd – det dreide seg nok om rømlinger eller halvville fugler fra en mer eller mindre fritlevende bestand i Europa.

Søndagen var turværet bedre, og vi hadde da en fin ekskursjon til noen lokaliteter rundt Rognan i Saltdal under ledelse av Johan Åge Asphjell. Vi ble tatt med til fuglekasser hvor Johan hadde spurveugle og perleugle hekkende, og fikk en entusiastisk og kyndig orientering om hvordan spesielt spurveugla vil ha det for å ta i bruk våre holker. På

Skansøyra ved utløpet av Saltelva, hvor det kan være et godt utvalg av våtmarksfugler å se under trekket, var det heller stille denne dagen. Turen ble avsluttet på en rasteplass nær Nestbyholmen, hvor noen av deltakerne fikk med seg en dvergspett helt på tampen.

Ekskursjonen hadde et PR-messig fint etterspill. En journalist fra Saltenposten var med oss på søndagen, og i den etterfølgende lørdagsutgaven av avisen ble hele det doble midtsideoppslaget benyttet til en presentasjon av årsmøtetreffet.

Per Ole Syvertsen

Den tyvaktige skjære

- og andre fuglehistorier fra Lofoten

av Ernst Zackariassen

En kar fra Vest-Lofoten fortalte at da han var ung var han og en bror og hjalp til i slåta på en gård nær heimen deres. En dag beskyldte kona på gården dem for å ha stjålet sølvtøy. Guttene blånekte. Da sa hun, som var nordfra, at hun ville gane på dem. Men det nytta lite.

Så en vakker dag, mens mannen på gården holdt på med å rive ned sjurreiret, singla det så umiskjennelig nedover treet: sølvdekketøyet. Det var selvfølgelig det blanktelskende skjæreparet som hadde passet snittet til å forsyne seg av det edle metall som hadde ligget ved det åpne vinduet en varm dag. Dermed et nytt bevis for at den kjente opera «Den tyvaktige skjære» nok hadde sin berettigelse.

Fra Midt-Lofoten: En gang en av sønnene på en gård i Hol kom ut med hagla, møtte han faren sin, ute på tunet, som ville vite hva junior hadde til hensikt. Ta knekken på sjurparet som bygger hus ved strøminntaket oppå veggen, forklarte junior. Nei, sjura må ikke skytes, for den hører til på gården, sa faren. Slik ble det.

På et annet sted her, i Buksnes, hadde de et lite kaffeselskap en mørk høstkveld. Rett som det var, satte det i med et havsens uvær. Plutselig kom ei ildkule forbi vinduene og strømmen gikk. Det viste seg at også her hadde et sjurpar bygd ved strøminntaket. Til byggemateriale var det blant annet brukt strengbiter. Så hadde stormen gjort sitt til at metalltrådene i skjærehuset, ved kortslutning, antente. Heldigvis har ei vindrosse revet fugleboligen løs, uten at det ble brannskade. En brann i det uværet ville ha blitt nærmest umulig å slukke og da ville et par andre hus ha blitt «den røde hanes offer» også. Sikringer i transformatoren sprang, derfor ble det ekstra uhyggelig, mørkt i distriktet. Med de nye byggematerialene, også for sjura, hører den nok gården til fremdeles. Dog bør man ha et åpent øye for hva den holder på med.

Fugledesperadoer: En gang noen gutter var roende en tur utenfor Ballstad, kom de til en holme med en ternekoloni. Så gikk en av guttene i land der og for å tøffe seg gjorde han «reint bord» ved å trekke ned alle egg. Selvsagt skydde fuglene. De etablerte seg på en annen holme, heldigvis.

En far kom med et par unger til Uttakleiv og så på at ungene stakk kjepper inn i huler som sandsvaler hadde gravd og hadde reir i. Da denne faren ble spurt om han ikke kunne stoppe barna, svarte han at de måtte da få jage fuglene ut, slik at de kunne få se dem. Dette må ha vært ødeleggende for årskullet, men svalene er tilbake heldigvis.

Skjære. Foto: John Stenersen

Faksimile av Saltenposten

«Flyktige motiver – kunsten å fotografere fugler»

anmeldt av John Stenersen

I en tid da bokhandlerne stadig fylles med nye håndbøker i digital fotografi, er det et ambisiøst prosjekt å lage en bok om fuglefotografering. Og som mangeårig fotograf og lærer i fotografi, med spesiell interesse for natur og fuglefoto, var jeg ikke så lite spent på å få «Flyktige motiver» i hendene. Men la det være sagt med en gang: jeg ble ikke skuffet – de to profilerte fotografene og feltornitologene Christian Tiller og Terje Kolaas har laget et lite mesterverk av en bok!

Noe av utfordringen med en slik bok er å favne så bredt at man når både ornitologene som vil lære mer foto, og fotografene som vil lære mer om fugler. Allerede i introduksjonskapitlet – «Fugl vs. fotograf» – er det tydelig at forfatterne har tatt utfordringen på alvor. I en slags «fuglefotografenes ti bud» påpekes viktigheten av å kjenne fuglene og naturen så vel som fototeori og ditt eget fotoutstyr.

Den fototeoretiske delen er fullt på høyde med de beste lærebøkene i digital fotografi. Selv om du er helt fersk i fotofaget, vil du her

få en grundig innføring som hjelper deg et langt stykke på vei. Innledningsvis forklares kameraets og den digitale sensorens oppbygning og funksjoner, og forskjellen på RAW-format og jpg. Begreper som bits, ISO-verdi, eksponeringstrinn, fargerom, fargetemperatur, hvitbalanse og brennvidde forklares. Det hele er pedagogisk og lettfattelig framstilt, supplert med gode illustrasjoner.

Valg av utstyr behandles inngående. Her kan man innvende at dette kapitlet lett kan ta motet fra en vordende fuglefotograf – særlig hvis han setter seg foran PC'en og begynner å sjekke prisen på mye av det utstyret som presenteres. Men det er et faktum at fuglefotografering er en krevende disiplin, der godt utstyr ofte er en forutsetning, og man kan knappest klandre forfatterne for å påpeke dette.

Videre gir de en detaljert innføring i riktig eksponering, fokusering og skarphet. Her går forfatterne i dybden, og dette er nyttig lesning også for erfarne fotografer (denne anmelder inkludert!). Dette gjelder også kapitlene om digital arbeidsflyt og bilderedigering mot slutten av boka.

Bildekomposisjon er et stort og komplekst område som kan fylle en hel bok alene. Naturlig nok blir kapitlet i denne boka bare en skumming av overflaten. Det avsluttes med en ti-punkts oppsummering av de viktigste momentene ved komposisjon – de ni første er gode og til dels velkjent grep, mens det tiende lyder: «Bryt disse reglene bevisst!». Dette gleder meg, fordi det bygger på erkjennelsen av at spenning ofte oppstår når man bryter reglene, men før man kan bryte dem må man lære dem å kjenne!

Egne kapitler om fluktbilder og hvordan komme inn på fuglene er spekket med gode tips, og det er her boka for alvor går fra å være en bok om generell foto (med fugler som motiv), til å bli en spesialisert innføring i fuglefotografering.

Et eget kapittel i boka tar for seg en systematisk gjennomgang av Norges fugler, familie for familie. Her får vi tips om når og hvor fuglene kan påtreffes, hvordan man kan tilnærme seg dem, og gode motivtips for de aktuelle artene. For drevne fuglefolk kan denne gjennomgangen bli vel generell, men for mange fotointeresserte uten særlig fuglekunnskap fra før, kan dette være en kjærkommen introduksjon til økt fuglekunnskap.

Dette er en god oppfølging av forfatterens innledende oppfordring til fotografen om å gjøre seg kjent med sine motiver, og vi skal ikke se bort fra at dette kan være med på å rekruttere mange nye feltornitologer!

Deretter følger et kapittel om fotoetikk, der vi inviteres til å reflektere over vår rolle som natur- og fuglefotograf. En viktig stopp til ettertanke i en tid der antallet

fuglefotografer vokser med rekordfart, og der fuglefotografen fort kan gå fra å være en viktig formidler av naturkunnskap, til å bli en belastning for sårbare fuglearter.

At de to forfatterne deler sin kunnskap fra en solid erfaringsbakgrunn, vitner bokas bildemateriale om. Her finner vi en rekke fantastiske fuglebilder, fra de vanligste artene til eksotiske gjester som vil gjøre en hver «krysser» grønn av misunnelse. Men viktige er også eksemplene på de ikke helt vellykkede bildene, ofte illustrert med røde kryss, som enkelt og pedagogisk illustrerer feil det er lett å gjøre.

Dette er ei bok som jeg tror kan få mange fotointeresserte til å åpne øynene for hvilke fascinerende skapninger og fotomotiver vår vingede venner er, og jeg ser ikke bort fra at den kan gi en positiv rekruttering til det feltornitologiske miljøet. I tillegg vil den være en stor inspirasjon for oss som allerede er «frelst» – både ferske og erfarne fuglefotografer.

Bokas aller siste kapittel tar for seg presentasjon og salg av bilder, og det legges ikke skjul på at markedet for denne form for naturbilder er blitt beintøft de siste årene. Her aner jeg en skjebnens ironi; denne boka kan fort rekruttere enda flere glitrende fuglefotografer i årene framover, som vil gjøre markedet enda tøffere i framtida.

Christian Tiller og Terje Kolaas

Flyktige motiver
- kunsten å fotografere fugler

Ørn Forlag 2011
294 s. – 25,5 x 23 cm
ISBN 978-82-998062-5-1

INNHOLD:

Adresser	2
Leder	3
Hekkende lom i Lofoten	4
Gjester fra storhavet	7
Tellinger av mytende grågjess i Vega kommune	10
Fugler i Nordland – 2010, LRSK-rapport	28
Kartleggingsprosjektet - Bestand av hubro i Norge	47
NOF Nordlands årsmøtehelg i Fauske 2011	50
Den tyvaktige skjære	53
Bokanmeldelse: «Flyktige motiver»	54

Lirype, Gimsøya, Lofoten. Mange ryper har hatt det tøfft i den milde, snøfrie høsten. – kamuflasjedrakta er ikke til stor nytte her. Foto: John Stenersen